

ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Ὁ Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἦν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν (Α΄ Τιμ. ζ΄ 20-21)

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2003 • ΤΕΥΧΟΣ 28

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁμολογοῦν τὸν κίνδυνο σχίσματος, ἀλλὰ προχωροῦν	σελ. 1
Οἱ διαθηρησκειακὲς ἐκδηλώσεις καὶ ἡ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας	σελ. 3
Τὰ δύο ἄκρα	σελ. 5
Ἡ ἐναρμόνιση τῶν θρησκευτῶν	σελ. 9
Ἐνημερωτικὸ Δελτίο Ἱερᾶς Κοινότητος Ἁγίου Ὄρους	σελ. 11
Ἡ προαιρετικὴ ἀναγραφή τοῦ θρησκευματος στό ἐλληνικὸ κράτος-ἔθνος	σελ. 13
Παιδικὴ ψυχολογία: Ἑπτὰ σημεῖα προσοχῆς	σελ. 14
Πνευματικὴ σκιαγραφία ἐνὸς ἁγίου	σελ. 18
Βιβλιοπαρουσίαση	σελ. 24
Ἐπιστολὲς ἀναγνωστῶν	σελ. 26
Εἰδήσεις καὶ Σχόλια	σελ. 26

ΟΜΟΛΟΓΟΥΝ ΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟ ΣΧΙΣΜΑΤΟΣ, ΑΛΛΑ ΠΡΟΧΩΡΟΥΝ...

Τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας μετ' ἀνακούφιση εἶχε δεχθεῖ τὴν ματαίωση τῆς διαθηρησκειακῆς συναντήσεως πού εἶχε προγραμματισθεῖ ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο γιὰ τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 2002 στὴν Ἀθήνα. Νὰ ὁμως πού κάποιοι ἐπιμένουν νὰ μεταφέρουν καὶ στὸν ἐλλαδικὸ χῶρο τὴν ἀποδοκιμασθεῖσα πρακτικὴ τῶν διαθηρησκειακῶν συναντήσεων. Ἔτσι, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, σέ συνεννόηση μετ' τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἐξήγγειλε (10 Φεβρουαρίου 2003) διαθηρησκειακὴ συνάντηση

καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀποφράδα ἡμέρα τῆς 29ης Μαΐου 2003 στὴ Θεσσαλονίκη. Τὸ γεγονός αὐτὸ δείχνει ὅτι ἡ ἀντίθεση τῶν πιστῶν σέ παρόμοιες πρωτοβουλίες (Βρυξέλλες, Ἀσίζη καὶ Ραβέννα κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος) δέν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, τοῦλάχιστον στὸν βαθμὸ πού θά ἔπρεπε, ὥστε νὰ ἔχουμε ματαίωση τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῶν. Ἀξιοσημείωτο εἶναι τὸ θέμα τῆς συναντήσεως: «Ὁ Διαθηρησκειακὸς Διάλογος ὡς προϋπόθεσις τοῦ πολιτισμοῦ τῶν πολιτισμῶν». Λές καὶ δύο χιλιάδες χρόνια πού δέν εἶχαμε τὸν συγχρωτισμὸ τῶν διαθηρησκει-

ΟΙ ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΙΑΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου π. Γεωργίου,
Καθηγουμένου τῆς Ἱ. Μ. Ὁσίου Γρηγορίου Ἀγίου Ὁρους

Ἡ ἁγία μας Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων. Γι' αὐτό στήν Ἐκκλησία μας δέν αὐτοσχεδιάζουμε οὔτε ἀκολουθοῦμε τόν λογισμό μας, ἀλλά «ἐπόμεθα τοῖς θείοις Πατράσιν» (Δ' Οἰκουμενική Σύνοδος), ὅπως καί ἐκεῖνοι ἤπντο τοῖς ἁγίοις Ἀποστόλοις καί Προφήταις.

Θά πρέπει λοιπόν καί στό θέμα τῶν διαθρησκευτικῶν σχέσεων καί ἐκδηλώσεων νά ἀκολουθοῦμε τούς Προφήτας, τούς Ἀποστόλους καί τούς Πατέρας. Ὅπως διδάσκει καί ὁ ἱερός Ἰωσήφ Βρυνένιος: *«Ἀμήχανον ἄλλως τήν ἀλήθειαν γνῶναι ἢ θεολογίας ἄπτεσθαι μή τοῖς ἁγίοις ἐπόμενον»*.

Εἶναι γνωστόν ὅτι τό κήρυγμα τῶν Προφητῶν ἦταν κήρυγμα ἀνεन्दότου καί ἀνυποχωρήτου ἀγῶνος κατά κάθε μορφῆς ἀναμίξεως ἢ θρησκευτικοῦ συγχρωτισμοῦ μέ τούς περιβάλλοντες τότε τόν Ἰσραήλ εἰδωλολατρικούς λαούς. Καί μόνον τό παράδειγμα τοῦ προφήτου Ἡλία, τοῦ ὁποίου κατ' αὐτάς ἐορτάζουμε τήν μνήμη, φθάνει νά μᾶς πείση γιά τήν ἀλήθεια αὐτή.

Ἀνένδοτοι ἐπίσης ἦσαν καί οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, ὄχι μόνον κατά τῶν εἰδωλολατρικῶν θρησκευτικῶν ἀλλά καί κατά τοῦ ἀρνούμενου τόν Χριστόν ὡς Θεόν ἐνανθρωπήσαντα καί μοναδικόν Σωτήρα τῶν ἀνθρώπων Ἰουδαϊσμοῦ. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος κηρύττει: *«Πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστόν ἐν σαρκί ἐληλυθότα ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστί· καί πᾶν πνεῦμα ὃ μή ὁμολογεῖ τόν Ἰησοῦν Χριστόν ἐν σαρκί ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστί· καί τοῦτο ἐστί τό τοῦ ἀντιχρίστου ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καί ἐν τῷ κόσμῳ ἐστίν ἤδη»* (Α' Ἰωάν. 4, 2-3).

Οἱ ἅγιοι Πατέρες ἐπίστευαν ὡς γνωστόν ἀκραδάντως ὅτι μόνον ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός σώζει τόν ἄνθρωπο, ὅτι κάθε παραχώρησις πρὸς τίς ἄλλες θρησκείες ἢ αἰρέσεις ἀποτελεῖ ἄρνησι καί προδοσία τοῦ Χριστοῦ καί γι' αὐτό ἀκυρώνει τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

Λόγῳ τῆς πίστεως αὐτῆς οἱ ἅγιοι Πατέρες

ἐτέλεσαν μεγάλους ἀγῶνας κατά τῆς εἰδωλολατρίας καί κατά τῶν λεγομένων μονοθεϊστικῶν θρησκειῶν, τίς ὁποῖες θεωροῦσαν ἐξίσου ἐπικίνδυνες μέ τήν εἰδωλολατρία καί ὡς *«μία κεκαλυμμένη ἀσέβεια πού εὐκόλως δύναται νά ἀπατήσῃ τόν νοῦν»* (Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης).

Ἐτέλεσαν ἐπίσης μεγάλους ἀγῶνας κατά τῶν αἰρετικῶν παραχαράξεων τῆς ὀρθῆς Πίστεως καί ὑπέστησαν χάριν τῆς Ἀληθείας διωγμούς, φυλακίσεις, ἐξορίες, βασανιστήρια καί πικρούς θανάτους. Ὅλοι αὐτοί οἱ ἅγιοι Πατέρες μακαρίζονται ἀπό τήν Ἐκκλησία ὡς Ὁμολογηταί τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως καί ἰσοστάσιοι μέ τούς ἁγίους Μάρτυρας, παλαιούς καί νέους.

Μελετώντας τούς βίους τῶν Ἀγίων πού ἤρθαν σέ ἐπαφή καί συζητήσεις μέ τούς Μουσουλμάνους, ὅπως ὁ ἅγιος Φώτιος καί ὁ μαθητής του Κωνσταντῖνος (μετέπειτα ἅγιος Κύριλλος, ἀπόστολος τῶν Σλάβων), ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὁ ἱερός Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, διαπιστώνουμε ὅτι ἐνῶ ἡ μουσουλμανική πλημμυρίδα ἀπειλοῦσε τό Βυζάντιο, οἱ θεοφόροι αὐτοί ἄνδρες στίς συζητήσεις τους μέ τούς μουσουλμάνους ἐτόνιζαν ὅτι ἀληθής Θεός εἶναι ὁ Τριαδικός Θεός, ὅτι μόνος Σωτήρας τῶν ἀνθρώπων εἶναι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός καί ὅτι ὁ Μωάμεθ εἶναι ψευδοπροφήτης.

Τίς ἀλήθειες αὐτές ὑπεστήριξαν γιά νά μήν ἀθετήσουν τήν ὁμολογία τοῦ Χριστοῦ καί φανοῦν ἔνοχοι ἀρνήσεώς Του, ἀλλά καί ἐξ ἀγάπης πρὸς τούς μουσουλμάνους μήπως τυχόν πιστεύσουν στόν Χριστό καί σωθοῦν.

Στούς συγχρόνους διαλόγους δίδεται δυστυχῶς ἡ ἐντύπωσις ὅτι τό θέμα τῆς Πίστεως εἶναι δευτερεῦον ἢ καί μπορεῖ τελείως νά παρασιωπᾶται, προκειμένου νά ἐπιτύχουμε πρακτικούς σκοπούς, ὅπως εἶναι ἡ συνεργασία γιά τήν εἰρήνη ἢ τήν οἰκολογία.

Οἱ ἅγιοι Πατέρες τονίζουν ὅτι ὅπου ὑπάρχει ἀληθινή καί ζῶσα πίστις, δέν μπορεῖ νά μήν

όμολογῆται ὁ Τριαδικός Θεός καί ὁ Θεάνθρωπος Χριστός. «*Θρησκείαν οἶδα καί τῶν δαιμόνων σέβας. Ἡ δ' εὐσέβεια, προσκύνησις τῆς Τριάδος*», γράφει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (ποίημα ΛΔ'). Μάλιστα ὁ ἅγιος Συμεών Θεσσαλονίκης στήν «*Επιστολήν στηρικτικὴν*» γράφει πρὸς τοὺς ὑποδουλωθέντας Χριστιανούς τίς παραμονές τῆς πτώσεως τῆς Θεσσαλονίκης, ὅτι ἐκτός ἀπὸ τὴν ἀνάγκη τηρήσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ «*πρὸ πάντων ἀναγκαιότερον φυλάσσειν αὐτοῦ καθαρὰν καὶ ἀκλινῆ τὴν ὁμολογίαν. Χωρὶς γάρ τούτου τά πάντα εἰσὶ νεκρά... Οὕτω χωρὶς τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως οὐδὲν ὄφελος ἔσται...*» καὶ «*ὃ δοκεῖ ἐνεργεῖν (χωρὶς τὴν ὁμολογία τοῦ Χριστοῦ) τοῦ πονηροῦ ἐστὶ ἐξαπάτη καὶ τῆς πλάνης ὑπάρχει καρπός*». Καὶ ἀκόμη «*οὐδέ ἀγαθὰ εἰσὶν ἃ δοκεῖ ποιεῖν ὁ ἄπιστος ἀγαθὰ, πονηρία δὲ μᾶλλον καὶ εἰς Θεοῦ παραλύπησιν*» (Ἀγ. Συμεών, ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, Ἔργα Θεολογικά, Ἀνάλεκτα Βλατάδων, 1981, σελ. 113).

Ἡ πίστις καὶ ὁμολογία τῶν ἁγίων Πατέρων περὶ τῆς μοναδικότητος τῆς σωτηρίας διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐνός τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀπηχεῖ τὴν διδασκαλία τοῦ ἰδίου τοῦ Κυρίου: «*Εγὼ εἰμί ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ*» (Ἰω. ιδ', 6) καὶ «*ὃ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ σκορπίζει*» (Λουκ. ια', 23).

Θά πρέπη νά ληφθῆ σοβαρὰ ὑπ' ὄψιν ποιοὶ καὶ γιὰ ποιούς λόγους προωθοῦν τίς πανθηρσκειακές ἐκδηλώσεις:

α) Ἡ Ἐπερδύναμις πού στοχεύει στήν κατάρχησι τοῦ κόσμου καὶ ἐπιθυμεῖ νά κρατᾶ τοὺς λαοὺς ὑποτεταγμένους καὶ χωρὶς θρησκευτικούς καὶ ἄλλους ἀνταγωνισμούς.

β) Τό Βατικανό πού δι' αὐτῶν προβάλλει τὸν Πάπα ὡς κορυφὴ ὄχι μόνον ὄλων τῶν Χριστιανῶν ἀλλὰ καὶ ὄλων τῶν θρησκείων. Αὐτό φάνηκε καὶ στήν τελευταία ἐκδήλωσι τῆς Ἀσσίζης.

γ) Ἡ Νέα Ἐποχὴ πού στοχεύει στήν πανθηρσκειά καὶ στήν παγκοσμιοποίησι.

Στήν προώθησι πανθηρσκειακῶν ἐκδηλώσεων συντελεῖ καὶ ὁ πλουραλισμὸς πού χαρακτηρίζει τὸν ἐκκοσμικευμένο σύγχρονο ἄνθρωπο. Ὁ πλουραλισμὸς ἀπαγορεύει σέ κά-

θε πίστι νά διεκδικήσῃ τὸ πλήρωμα τῆς Ἀληθείας καὶ νά ἰσχυρισθῆ ὅτι εἶναι ἡ μόνη ὁδὸς σωτηρίας. Σωστά παρατηρήθηκε ὅτι μόνον γιὰ τὴ δική του ἰδεολογία δὲν ἐπιτρέπει ὁ πλουραλισμὸς κάποια ἀμφισβήτησι ἢ σχετικοποίησι.

Τό πνεῦμα τοῦ θρησκευτικοῦ πλουραλισμοῦ ἐξέφραζε ὁ Πρόεδρος τῶν Η.Π.Α. Ἀϊζενχάουερ: «*εἶναι χρήσιμο νά πιστεῦς σέ κάποια θρησκεία, δὲν ἔχει σημασία σέ ποιά θρησκεία*».

Ἡ πρόκλησις γιὰ τοὺς ἐκκλησιαστικούς ἄνδρες νά ἀποδείξουν τὸν Χριστιανισμό χρήσιμο καὶ ἀποτελεσματικό γιὰ τὸν ἐκκοσμικευμένο σύγχρονο ἄνθρωπο εἶναι προφανής. Ἐτσι κινδυνεύουμε νά συμβιδιασθοῦμε μέ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου τούτου καὶ νά θυσιάσουμε τὴν πιστότητά μας πρὸς τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τὴν ἁγία πατερική μας παράδοσι, ὅποτε καὶ ὁ κατήφορός μας θά εἶναι συνεχής.

Αὐτὸ ἔπαθαν οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ οἱ προτεστάντες.

Ὁ εὐσεβὴς ἀλλὰ δοκιμασμένος λαὸς μας ἔχει ἀνάγκη νά τὸν στηρίξουμε στήν πατροπαράδοτο εὐσέβεια. Πολλὰ γύρω του τὸν ἐπηρεάζουν ἀρνητικά. Οἱ Χριστιανοὶ μας κινδυνεύουν ἀπὸ τὸ διαδιδόμενον γενικότερα συγκρητιστικὸ πνεῦμα. Ἄς μὴν τοὺς προκαλοῦμε σύγχυσι καὶ ἄς μὴ συντελοῦμε στήν ἀμβλυνσι τῆς δογματικῆς τους εὐαισθησίας μέ τίς διαθηρσκειακές ἐκδηλώσεις, ἀλλὰ ἄς τοὺς βοηθήσουμε νά πιστεῦν ἀκράδαντα ὅτι: «*Οὗτος (ὁ Χριστός) ἐστὶν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενωθείς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων (τῶν ἀρχόντων τοῦ Ἰσραὴλ) ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενί ἢ σωτηρία· οὐδέ γάρ ὄνομα ἐστὶν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανόν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς*» (Πράξ. δ', 12).

Ἐντὶ ἐπιλόγου καὶ συμπεράσματος θά παραθέσω τοὺς λόγους τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου πού πρέπει νά χαρακτηρίζουν κάθε Ὁρθόδοξο Ποιμένα: «*Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, ἧς ἤκουσα παρὰ τῶν θείων λογίων, ἧν ἐδιδάχθη παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, ἧν ἐδίδαξα κατὰ πάντα καιρὸν ὁμοίως, οὐ συμμορφούμενος τοῖς καιροῖς, καὶ διδάσκων οὐ παύσομαι, μεθ' ἧς ἐγεννήθη καὶ ἧ συναπέρχομαι*» (Λόγος ΛΓ', Πρὸς Ἀρειανούς καὶ εἰς ἑαυτόν).

ΤΑ ΔΥΟ ΑΚΡΑ

Ἐκ τῆς σκύλλα τοῦ θρησκευτικοῦ πλουραλισμοῦ στὴ χάρυβδι τοῦ φονταμενταλισμοῦ

Η ἐποχή μας, ἐποχή μεγάλης καὶ ἐπιτεινομένης συγχύσεως χαρακτηρίζεται καὶ ἀπὸ τὴν τάση της νὰ ἀγνοεῖ τὴν μεσότητα. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀναμενόμενο, ὅταν λείπει τὸ πατερικό μέτρο, καρπὸς διακρίσεως καὶ ἀγιοπνευματικοῦ φωτισμοῦ.

Ὁ δυτικός ἄνθρωπος — ὁ ὅρος αὐτὸς ἔχει πλέον παύσει νὰ εἶναι μόνο γεωγραφικός — μᾶς ἔχει καὶ ἀπὸ τὸ παρελθόν συνηθίσει στὸν ἐγκλωβισμό του σὲ ψευδῆ ἐν πολλοῖς διλήμματα καὶ σὲ ἄνευ οὐσιαστικοῦ ἀντικειμένου ἀντιμαχίες, οἱ ὁποῖες, παρ' ὅλα αὐτὰ κατανοοῦν βασανιστικές καὶ καθοριστικές γιὰ τὴν πνευματικὴ του πορεία.

Στὸν εἰκοστό αἰώνα, καὶ ἀκριβέστερα στὸ δεύτερο ἡμισὺ του, ἀναπτύχθηκε ἕνα ἀκόμη τέτοιο δίπολο. Θρησκευτικός πλουραλισμὸς ἀπὸ τὴν μία πλευρὰ καὶ φονταμενταλισμὸς ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ἡ παθολογία τῶν δύο αὐτῶν σχημάτων ἐκδηλώθηκε κυρίως στὴ δεκαετία τοῦ 1990 καὶ εἶναι ἀπὸ τὰ θέματα πού, ὅπως φαίνεται, θὰ ἀπασχολήσουν ἔντονα τὴν ἀνθρωπότητα καὶ στὸν αἰώνα πού ἄρχισε.

Ἄς προχωρήσουμε ὅμως στοὺς ἀπαραιτήτους κατὰ τὴ γνώμη μας ἐννοιολογικούς προσδιορισμούς.

Ὁ θρησκευτικός πλουραλισμὸς

Σύμφωνα μὲ τὴν τάση τοῦ λεγομένου θρησκευτικοῦ πλουραλισμοῦ (ἢ πολυμορφίας) ὑπάρχουν πολλοὶ πολιτισμοί, πολλές ἀπόψεις καὶ κατὰ προέκτασιν καὶ πολλοὶ δρόμοι πού ὀδηγοῦν στὸν Θεό. Ὑπάρχει δηλαδή μία ἀλήθεια ἀλλὰ πολλοὶ ἰσότιμοι τρόποι προσεγγίσεως της. Αὐτοὶ οἱ διαφορετικοὶ δρόμοι θεωρεῖται ὅτι ὀδηγοῦν στὸ ἴδιο τέρμα, στὸν ἴδιο σκοπὸ. Θεωρεῖται ὅτι ἀποτελοῦν κλάδους τοῦ ἰδίου δένδρου — ἐξ οὗ καὶ ἡ «θεωρία τῶν κλάδων» πού ἀνεπτύχθη στὸ πλαίσιο τοῦ διαχριστιανικοῦ συγκρητισμοῦ.

Ὁ μακαριστὸς π. Ἀντώνιος Ἀλεξίου πού, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστὸν, ὑπῆρξε ἐπὶ εἰκοσαε-

τιαν Γραμματεὺς τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῶν αἰρέσεων, μέχρι τὸ 1996 ὅποτε ἐκοιμήθη, ἀναφέρει σὲ ἀνέκδοτο κείμενό του: «κατὰ τὴν ἀντίληψη τοῦ θρησκευτικοῦ πλουραλισμοῦ κάθε ἐκκλησία, ἢ καὶ κάθε θρησκεία, διαθέτει μόνον ἕνα μικρὸ μέρος τῆς ἀληθείας, ἕνα χρώμα. Ὅλες μαζὶ κατέχουν ὁλόκληρη τὴν ἀλήθεια καὶ ἐκφράζουν — ὑποτίθεται — ἁρμονία χρωμάτων. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ σύμβολο τῆς τάσεως αὐτῆς εἶναι τὸ οὐράνιο τόξο. Τὸ ἐπιθυμητὸ ὄραμα τοῦ πλουραλισμοῦ εἶναι νὰ κρατήσῃ κανεὶς τὸ δικό του χρώμα, νὰ τὸ θεωρήσῃ ὡς ἕνα μέρος καὶ νὰ τὸ ἐντάξῃ στὸ ὅλον».

Τὸ ὄραμα αὐτὸ ἐκφράσθηκε χαρακτηριστικὰ ἀπὸ τὸν ἰνδὸ γκουρού Βιδεκανάντα στὸ «Ἀ' Κοινοβούλιο τῶν θρησκειῶν τοῦ κόσμου» στὸ Σικάγο τὸ 1893. Ἐὰν καὶ ὁ ἰνδὸς γκουρού πίστευε στὴν ἀνωτερότητα τοῦ ἰνδουϊσμοῦ — πράγμα πού ἐδῶ ἀποκρύπτει — ἐρωτᾷ τοὺς ἀκροατῆς του: «Μήπως ἐπιθυμῶ οἱ Χριστιανοὶ νὰ γίνουν Ἰνδουϊστῆς; Πρὸς Θεοῦ! Μήπως ἐπιθυμῶ οἱ Ἰνδουϊστῆς ἢ οἱ Βουδδιστῆς νὰ γίνουν Χριστιανοί; Πρὸς Θεοῦ!»

Καὶ συνεχίζει:

«..... Οἱ Χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ γίνουν Ἰνδουϊστῆς, οὔτε Βουδδιστῆς· οὔτε καὶ αὐτοὶ νὰ γίνουν Χριστιανοί. Ἄλλὰ κάθε θρησκεία θὰ πρέπει νὰ ἀφομοιώσῃ τὸ πνεῦμα τῶν ἄλλων θρησκειῶν, διατηρώντας ὡστόσο τίς ἰδιαιτερότητές της, προκειμένου νὰ ἀναπτυχθεῖ σύμφωνα μὲ τοὺς δικούς της νόμους...».*

Εἶναι φανερό ὅτι οἱ ἀπόψεις αὐτῆς ὀδηγοῦν στὸ θρησκευτικὸ συγκρητισμὸ τοῦ ὁποίου πνευματικὴ μητέρα ὑπῆρξε ἡ Θεοσοφικὴ Ἐταιρεία μὲ τὸ δόγμα της «δὲν ὑπάρχει θρησκεία ἀνώτερη ἀπὸ τὴν ἀλήθεια». Ἡ ἴδια ὅμως ἢ Θεοσοφικὴ Ἐταιρεία, ἢ ὁποία ἰσχυρίζεται ὅτι καμμία θρησκεία δὲν ἔχει ὁλόκληρη τὴν ἀλήθεια, διεκδικεῖ γιὰ τὸ δικό της αὐτὸ θρησκευτικὸ ἀξίωμα τὴν ἀπόλυτη ἀλήθεια. Αὐτὸς εἶναι ὁ δογματικὸς πλουραλισμὸς, ἢ ἀναγωγή

* Βλ. περιοδικὸ «Διάλογος» τοῦ Διορθοδόξου Συνδέσμου Πρωτοδουλιῶν Γονέων, τ. 1, σ. 16

δηλαδή σέ δόγμα τοῦ θρησκευτικοῦ πλουραλισμοῦ καί τοῦ θρησκευτικοῦ συγκρητισμοῦ. Τό ἀξίωμα δηλαδή ὅτι οὔτε πρέπει οὔτε μπορούμε νά κάνουμε ἀξιολογικές κρίσεις γιά τήν ἀλήθεια τῶν διαφόρων θρησκειῶν ἀλλά θά πρέπει νά τίς θέσουμε ὅλες στό ἴδιο ἐπίπεδο, θεωρώντας τίς ὡς νόμιμες ἐκφάνσεις τοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου.

Εἶναι φανερό ὅτι αὐτή ἡ τάση τοῦ λεγομένου πλουραλισμοῦ ἐντάσσεται σ' αὐτό πού ὀνομάζουμε Νέα Ἐποχή καί προωθείται μέ διαδικασίες ὅπως αὐτή τῆς πολιτισμικῆς παγκοσμιοποιήσεως, τῆς Νέας Τάξεως θρησκευτικῶν πραγμάτων καί τοῦ μοντέλου τῶν πολυφυλετικῶν, πολυθρησκευτικῶν καί πολυπολιτισμικῶν κοινωνιῶν.

Ὅλα αὐτά ἐλέγχθησαν γιά νά γίνει ἐξ ἀντιθέσεως κατανοητό τό ἄλλο ἄκρο, ὁ φονταμενταλισμός.

Ἄφονταμενταλισμός

Στό Λεξικό τοῦ Γεωργίου Μπαμπινιώτη διαβάζουμε « φονταμενταλισμός = θεμελιωτισμός, ἡ τάση γιά ἐπιστροφή στίς πηγές τῆς θρησκείας. Προκειμένου γιά τό Ἰσλάμ σημαίνει τήν ἐπιστροφή στίς ἀρχές τοῦ Κορανίου καί τῆς Σάρια, δηλαδή τοῦ ἰσλαμικοῦ νόμου, ἐπιδιώκοντας ἀπόλυτη (σέ θρησκευτικό καί πολιτικό ἐπίπεδο) ἐφαρμογή τους».

Ἄφονταμενταλισμός φονταμενταλισμός ἐμφανίσθηκε στίς Η.Π.Α. κατά τίς ἀρχές τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος καί ἀναπτύχθηκε ὡς ἀντίδραση στόν μοντερνισμό, στή φιλελεύθερη θεολογία στό χῶρο τῆς Δύσεως καί στόν θρησκευτικό ἀποχρωματισμό τῆς κοινωνίας. Καρπός τοῦ δυτικοῦ πνεύματος καί μάλιστα τοῦ προτεσταντισμοῦ ὁ φονταμενταλισμός ἔχει βασικά χαρακτηριστικά πού θά μπορούσαμε νά συνοψίσουμε ὡς ἑξῆς:

- α) Πρεσβεύει τήν κατά γράμμα θεοπνευστία τῆς Βίβλου.
- β) Ἀπολυτοποιεῖ τήν προσωπική ἐμπειρία καί μάλιστα αὐτή τῆς μεταστροφῆς, ἀναγγοντάς τήν σέ κριτήριο τῆς ἀληθείας.
- γ) Ἀναπτύσσει ἕνα εἶδος χριστιανικοῦ ἐλιτισμοῦ πού διακρίνει τούς ἐκλεκτούς πού μετεστράφησαν ἀπό τή μάζα τῶν κατ' ὄνομα χριστιανῶν. Κατ' ἐπέκτασιν διαβολοποιεῖ τόν ὄρατό κόσμο, τόν ὅποιο θεωρεῖ ὡς πε-

δίο μάχης ἀνάμεσα στούς «ἄρχοντες τοῦ κόσμου» καί στά «παιδιά τοῦ Θεοῦ».

- δ) Ἐγείρει ἀπόλυτη ἀπαίτηση σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς ζωῆς. Ἐτσι θεολογικοποιεῖ τήν πολιτική καί πολιτικοποιεῖ τήν θεολογία. Ἐπίσης κάθε μέλος τῆς ὁμάδος ὑπόκειται σέ ἰσχυρό ἔλεγχο, ὁ ὁποῖος ἐκφράζεται καί στήν ἐξωτερική εὐσέβεια, στήν ἐξωτερική ἐμφάνιση, στίς διαπροσωπικές σχέσεις καί στήν ἀξιοποίηση τοῦ ἐλευθέρου χρόνου.
- ε) Ἐχει ἔντονο ἐσχατολογικό χαρακτήρα, μέ τήν ἔννοια τῆς ἀναμονῆς τοῦ τέλους τοῦ κόσμου μετά ἀπό ἀποκαλυπτικά γεγονότα. Ἡ ὁμάδα θεωρεῖ τόν ἑαυτό της ὡς πρέσβη ἢ ἀντιπρόσωπο τῆς χιλιετοῦς βασιλείας καί τοῦ ἐρχομένου μεσσία καί
- στ) Ὁ φονταμενταλισμός ὁμολογεῖ πίστη στήν ἀδιαμφισβήτητη αὐθεντία τῆς παραδόσεως, τήν ὁποία ὁμως κατανοεῖ μέ τίς δικές του προϋποθέσεις καί κριτήρια κυρίως ὡς κάτι τό στατικό.

Τό θέμα πού δεσπόζει στήν ἐνδιαφέροντα τῶν φονταμενταλιστῶν εἶναι ἡ πολιτική καί ἡ προβολή σ' αὐτόν τόν χῶρο χιλιαστικῶν-μεσσιανικῶν τάσεων.

Στήν Εὐρώπη πάντως ὁ προτεσταντικός φονταμενταλισμός δέν οἰκοδόμησε ἀπόλυτες δομές ὅπως τό ἔκανε στίς Η.Π.Α.

Γιά νά ἐρμηνεύσουμε κυρίως τόν προτεσταντικό ἀλλά καί ἄλλους φονταμενταλισμούς, θά πρέπει νά κατανοήσουμε ὅτι προσπαθεῖ νά ἀποτελέσει ἀπάντηση στήν ἀβεβαιότητα καί στή σύγχυση πού ὀδηγεῖ ὁ ἐκκοσμικευμένος πολιτισμός καί ὁ πλουραλισμός τῶν ἀξιῶν. Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐκκοσμικευμένης κοινωνίας ἀπώλεσε τήν παραδοσιακή βεβαιότητα, τήν δυναμική καί δεσμευτική ἀλήθεια ἡ ὁποία ἀποτελοῦσε παλαιότερα μέτρο κρίσεως καί σταθερό σημεῖο ἀναφορᾶς. Ἐτσι λοιπόν ὁ φονταμενταλισμός φιλοδοξεῖ νά πληρώσει τά ὑπαρξιακά κενά πού δημιούργησε ἡ ἀβεβαιότητα αὐτή.

Πρόκειται ὁμως γιά εὐκόλη — καί τό χειρότερο λανθασμένη — ἀπάντηση στήν κρίση νοήματος ζωῆς πού βασανίζει τόν ἄνθρωπο τῆς μεταμοντέρνας ἐποχῆς, τόν σημερινό δηλαδή ἄνθρωπο.

Τά προαναφερθέντα σκιαγραφοῦν τόν προτεσταντικό φονταμενταλισμό. Αὐτός ὁμως πού

περισσότερο είναι γνωστός στίς ημέρες μας και κυρίως μετά τό τρομοκρατικό κτύπημα τῆς 11ης Σεπτεμβρίου τοῦ 2001, εἶναι ὁ ἰσλαμικός φονταμενταλισμός ὁ ὁποῖος κατέληξε συνώνυμος τοῦ φανατισμοῦ, τῆς μισαλλοδοξίας, τῆς διαίαις ἐπιβολῆς τῆς πίστεως, τῆς παραδιάσεως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἰδιαιτέρως τῶν γυναικῶν κ.ο.κ. Ἡ θεολογικοποίηση τῆς πολιτικῆς καί ἡ πολιτικοποίηση τῆς θεολογίας στήν ὁποία ἀναφερθήκαμε ἤδη εἶναι πιό ἔντονη ἐδῶ ἀπ' ὅτι στόν προτεσταντικό φονταμενταλισμό. Τό πολιτικό ἤ ἀκραῖο Ἰσλάμ ὅπως ἐμφανίσθηκε στό Ἰράν τῆς δεκαετίας τοῦ '80 μέ τόν Ἀγιατολλάχ Χομεϊνί ἤ πρόσφατα στό Ἀφγανιστάν, μέ τό καθεστῶς τῶν Ταλιμπάν, ἀρκοῦν γιά νά μᾶς πείσουν.

Ἐκκλησιολογικές θέσεις

Ἐρημνεία καί προτάσεις γιά ἀντιμετώπιση

Ἐάν θελήσουμε νά ἐξετάσουμε τά δύο αὐτά ἄκρα μέ ὀρθόδοξα κριτήρια, θά μπορούσαμε νά ποῦμε τά ἑξῆς:

Ἐκκλησιολογικός πλουραλισμός μέ τήν ἔννοια τῆς καταργήσεως τῶν ὁρίων μεταξύ ἀληθείας καί πλάνης δέν εἶναι δυνατόν νά γίνει δεκτός ἀπό τήν Ὀρθόδοξο Θεολογία, διότι ἀνατρέπει ὀλόκληρο τό Εὐαγγέλιο ἀμφισβητώντας τή μοναδικότητα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ ὁποῖος σαφῶς διακηρύττει «Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός καί ἡ ἀλήθεια καί ἡ ζωή» (Ἰω. ιδ', 6). Ἐκκλησιολογικός θεολόγος γνωρίζει πολύ καλά ὅτι «θεμέλιον γάρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τόν κείμενον, ὅς ἐστίν Ἰησοῦς Χριστός» (Α' Κορ. γ', 11). Ἀποδοχή τῆς διαφορετικότητος ὀρθοδόξως, σημαίνει συμπάθεια πρὸς αὐτόν πού εὐρίσκεται στήν πλάνη καί προσπάθεια νά τόν βοηθήσουμε νά μετανοήσει, οὐδέποτε ὅμως σημαίνει ἀποδοχή τῆς πλάνης. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει ὅρια. Τά ὅρια αὐτά περιγράφονται στούς δογματικούς ὅρους, στίς δογματικές δηλαδή ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμε-

νικῶν Συνόδων. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία προσφέρει ἔτσι τό σταθερό σημεῖο ἀναφορᾶς καί τό μέτρο κρίσεως ὅλων τῶν πραγμάτων καί καταστάσεων. Τό μέτρο αὐτό δέν εἶναι ὁ ἄνθρωπος τῆς πτώσεως ἀλλά ὁ Θεάνθρωπος καί οἱ κατά χάριν θεάνθρωποι, δηλαδή οἱ ἅγιοι.

Ἐκκλησιολογικός ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, καί κυρίως ὁ ἰσλαμικός, ἀρνεῖται τό κατ' ἐξοχήν δῶρο τοῦ Θεοῦ στόν ἄνθρωπο, ἀρνεῖται τήν ἐλευθερία τοῦ προσώπου καί τήν ἀξιοπρέπεια του. Ἀντιθέτως ὁ θεανθρώπινος πολιτισμός τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ ὁδηγεῖ στήν ἐνότητα τοῦ «εἷς ἐν Χριστῷ», συγχρόνως διασώζει τό ἀνθρώπινο πρόσωπο. Τό Ἅγιον Πνεῦμα δέν ἰσοπεδώνει τοῦς πολιτισμούς ἀλλά τοῦς μεταμορφώνει. Ἐπ' αὐτήν τήν ἔννοια μπορούμε νά μιλοῦμε γιά πολυμορφία. Ὅμως σέ ὅτι ἀφορᾶ στό περιεχόμενο τῆς ἐν Χριστῷ πίστεως καί ἐλπίδος, δέν ὑπάρχει πλουραλισμός στό χῶρο τῆς Ὀρθοδοξίας καί τοῦτο διότι ὁ Χριστός διεκδικεῖ τήν μοναδικότητα ὡς σωτήρας, ἡ ἀξία τοῦ Εὐαγγελίου του εἶναι διαχρονική καί τό μήνυμα τῆς Ἐκκλησίας οἰκουμενικό.

Θά πρέπει νά τονισθεῖ ἐδῶ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ βίωση τῆς ἐλευθερίας μέσα στήν Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία δέν μπορεῖ νά ἔχει ἀτομοκεντρικό ἢ ἐγωκεντρικό προσανατολισμό, ἀλλά ἀποτελεῖ — πρέπει νά ἀποτελεῖ — ἀνοιγμα γιά τήν ἔνταξη στήν κοινωνία τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ σώματος «μετά πάντων τῶν ἁγίων». Στήν Ὀρθόδοξία δέν ἔχουμε ἀτομική σωτηρία οὔτε ἀτομική εὐσέβεια προτεσταντικοῦ τύπου.

Ἡ προσπάθεια γιά συνειδητή ἔνταξη στό ἐκκλησιαστικό σῶμα καί ὁ σχηματισμός πυρήνων συνειδητῆς πνευματικῆς ζωῆς σέ κάθε ἐνορία, εἶναι αὐτονόητο ὅτι δέν μπορεῖ νά ἔχει χαρακτήρα ἐλιτιστικό. Δέν μπορεῖ δηλαδή νά ἔχει τό χαρακτήρα μᾶς κάστας ἐκλεκτῶν, προνομιούχων καί αὐτοδικαιουμένων, ὅπως στόν προτεσταντικό φονταμενταλισμό. Ἐκκλησιολογικός

Ἐκκλησιολογικός Τόπος **ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΛΟΓΟΣ**,
 στόν ὁποῖο φιλοξενεῖται ἡ «Παρακαταθήκη» στό Διαδίκτυο,
 στή διεύθυνση www.orthodoxnet.gr,
 σύντομα ἀνανεωμένος καί ἐμπλουτισμένος

ξος ποτέ δέν θά περιφρονήσει τόν άλλον οὔτε θά αὐτοδικαιωθεῖ κατά τό φαρισαϊκό πρότυπο. Ποτέ δέν θά πεί στόν ἑαυτό του, ὅπως λένε οἱ πεντηκοστιανοί καί ἄλλοι προτεστάντες, «βεβαιώσου ὅτι ἔχεις σωθεῖ».

Ἐφονταμενταλισμός διά τῆς υἰοθετήσεως βιαίων μεθόδων ἐπιβολῆς καταργεῖ τήν ἀγάπη ἀλλά καί ἀπέναντι σέ ὅλες τίς χριστιανικές ἀρετές καθίσταται ξένος καί ἐχθρικός.

Στήν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία ἡ προσωπική ἐμπειρία δέν εἶναι ὑποκειμενικῆς τάξεως ὅπως στόν προτεστάντικο φονταμενταλισμό. Σέ μᾶς ἡ γνησιότης τῆς ἐμπειρίας ἐλέγχεται μέ δάση τήν πίστη καί τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδή μέ δάση τήν κοινωνία «μετά πάντων τῶν ἁγίων». Βεβαίως γιά νά κατορθωθεῖ αὐτό, θά πρέπει παραλλήλως νά ἀναπτυχθεῖ μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ ἡ ἰκανότης «διακρίσεως τῶν πνευμάτων» ἐκ μέρους τῶν πιστῶν.

Τό ἐκκλησιαστικό ὄραμα μέ δάση τά ὀρθόδοξα κριτήρια δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι οἰκουμενικό, ἀφοῦ ἡ καθολικότης εἶναι ἕνα ἀπό τά χαρακτηριστικά τῆς Ἐκκλησίας πού ὁμολογοῦμε στό Σύμβολο τῆς Πίστεως. Ἐδῶ βέβαια θά πρέπει νά προσέξουμε, διότι πατερικῶς ἐννοούμενες ἡ ἐνότης καί ἡ καθολικότης τῆς Ἐκκλησίας δέν μποροῦν νά ἔχουν σχέση μέ συγκρητισμούς καί δογματικούς μινιμαλισμούς, μέ ἰσοπέδωση, δηλαδή καί ἐξίσωση ἀληθείας καί πλάνης.

Κάτι πού δέν θά πρέπει νά παραλείψουμε νά ἐπισημάνουμε εἶναι καί τό ἐξῆς: Κάποιοι ἀπό αὐτούς πού ἀσκοῦν κριτική στό φονταμενταλισμό, ἀνήκοντας οἱ ἴδιοι στό χῶρο τοῦ θρησκευτικοῦ πλουραλισμοῦ, ἐφαρμόζουν τήν κομπογιαννίτικη συνταγή «πονάει κεφάλι, κόψει κεφάλι». Ἐπιστροφή στήν παράδοση προτείνει ὁ φονταμενταλισμός, ἀποκοπή συνιστοῦν ἐκεῖνοι. Ἀπόλυτη ἀπαίτηση σέ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς ἐκφράζει ὁ φονταμενταλισμός, πλήρη θρησκευτικό ἀποχρωματισμό εἰσηγοῦνται ἐκεῖνοι, ὅπως καί χωρισμό Ἐκκλησίας καί Κράτους καί ὅσα ἄλλα θά βοηθοῦσαν τόν πλήρη ἀποχρωματισμό τῆς κοινωνίας καί τή δημιουργία ἐνός ἀθέου κράτους.

Θά πρέπει ἐπίσης νά ἔχουμε ὑπ' ὄψιν μας ὅτι διαμορφωτές γνώμης πού δουλεύουν γιά τήν Νέα Τάξη Πραγμάτων ἢ καλύτερα γιά τήν Νέα μεγάλη ἀταξία, συνηθίζουν νά κατηγο-

ροῦν ὡς φονταμενταλιστή, φανατικό, μισαλλόδοξο κ.ο.κ. ὅποιον γίνεται ἐμπόδιο στήν προώθηση τοῦ νεοταξικοῦ μοντέλου τους.

Στό σημεῖο αὐτό καλόν εἶναι νά ποῦμε κάτι καί γι' αὐτούς πού πιστεύουν ὅτι ὑπάρχει καί ὀρθόδοξος φονταμενταλισμός, ὅπως τόν ὀνομάζουν, θεωρώντας ὡς ἕνα ἀπό τά κύρια χαρακτηριστικά του τήν συμπόρευση Ἐκκλησίας καί Ἐθνους, τήν ὁποία καί κατακρίνουν.

Ἡ Ἐκκλησία καταδικάζει τόν φυλετισμό ἢ ρατσισμό καί τόν σωδινισμό, ἀναγνωρίζει ὁμως καί σέβεται τίς ἐννοίες τῆς Πατρίδος καί τοῦ Ἐθνους. Ὅπως σημειώνει ὁ π. Γεώργιος Μεταλληνός, μέ τό μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος πρῶτα γινόμαστε μέλη τῆς τοπικῆς μας κοινότητος καί μέσω αὐτῆς κοινωνοῦμε μέ τήν Οἰκουμένη. Καί ὅπως συμπληρώνει ὁ Κωνσταντῖνος Χολέβας: Ἡ «ἐθνογένεση» τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ ἐγινε μέσα ἀπό τήν Ἐκκλησία του, μαζί μέ τήν Ἐκκλησία του καί μέ πρωτόπορο σέ κάθε ἀγῶνα του τήν Ἐκκλησία του.

Δέν θά πρέπει νά ἀγνοοῦμε πάντως ὅτι ὁ φανατισμός μπορεῖ νά ἐκδηλωθεῖ στό πλαίσιο ὁποιασδήποτε θρησκείας ἢ πολιτικῆς θεωρίας. Εἶναι βέβαια ἀλήθεια ὅτι κάποιες θρησκείες ὅπως τό Ἰσλάμ, ἢ κάποιες πολιτικές θεωρίες, εὐνοοῦν ἢ καί τροφοδοτοῦν συμπεριφορές φανατισμοῦ. Ὅμως εἶναι ἐξ ἴσου ἀλήθεια ὅτι ὁ φανατισμός εἶναι συμπεριφορά πού ἔχει σχέση μέ τόν ψυχισμό συγκεκριμένων ἀτόμων. Ὑπ' αὐτήν τήν ἐννοια ἡ μελέτη τοῦ φανατισμοῦ εἶναι περισσότερο ἀντικείμενο μελέτης ἐκ μέρους τῆς Ψυχολογίας καί τῆς Κοινωνιολογίας. Αὐτό πού ἔχει πάντως σημασία εἶναι νά ἀντιμετωπίζονται οἱ καταδικαστέες αὐτές συμπεριφορές, ὅπως ὁ φανατισμός, ὡς παρεκτροπές, καί νά μήν θεσμοθετοῦνται.

Κλείνοντας θά λέγαμε ὅτι τό φάρμακο γιά τήν ἀσθένεια αὐτή τῶν δύο ἄκρων, θρησκευτικοῦ συγκρητιστικοῦ πλουραλισμοῦ ἀπό τή μία μεριά καί μεσσιανικοῦ φονταμενταλισμοῦ ἀπό τήν ἄλλη, εἶναι ἡ πατερική μέθοδος τῆς θεραπείας τοῦ κέντρου τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου πού νοσεῖ ἀπό τήν ὑπερηφάνεια καί τά παράγωγά της πάθη.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ καί τή δική του ἐλεύθερη προαίρεση ἀγωνίζεται νά καθαρίσει τήν καρδιά του ἀπό τά πάθη, καί νά ἐνώσει διά τῆς προσευχῆς τόν νοῦ του μέ

τόν Τριαδικό Θεό, τότε δέν είναι δυνατόν νά δουλεύει οὔτε σέ πλουραλισμούς συγκρητιστικοῦ τύπου πού ἀρνοῦνται τήν μοναδικότητα καί ἀποκλειστικότητα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς Σωτήρος, οὔτε σέ φονταμενταλισμούς πού ἀγωνίζονται νά καταργήσουν τήν ἐλευθερία πού μᾶς χάρισε ὁ Θεός καί τήν μο-

ναδικότητα τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου.

Ἐν τέλει τήν ὀρθή λύση τοῦ ὄλου προβλήματος καί ὄλων τῶν προβληματισμῶν τήν δίδει ἡ Μητέρα μας Ἐκκλησία μέ τήν προτροπή πού ἀπευθύνει εἰς ὄλους μας: «Ἐαυτούς καί ἀλλήλους καί πᾶσαν τήν ζωήν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα».

Ἡ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ*

†π. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου

Ἡ εὐθύνη τῆς ἀκαδημαϊκῆς μας Θεολογίας

Ἡ ἀπολογητική τῆς Ἐκκλησίας μας πρέπει νά ξαναβρεῖ τό ἀληθινό της περιεχόμενο καί τή βασική θέση πού τῆς ἀνήκει δίπλα ἀπό τήν λατρευτική ζωή, τό κήρυγμα καί τήν κοινωνία ἀγάπης στά πλαίσια τῆς ὄλης ζωῆς καί δραστηριότητος τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀπολογητική τῆς Ἐκκλησίας μας ὀφείλει σήμερα ὅσο ποτέ ἄλλοτε νά ἀποτελέσει ἰδιαίτερο μέλημα στήν προσπάθεια γιά μία εὐρύτερη μόρφωση καί προετοιμασία τῶν μελλοντικῶν στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅμως διαπιστώνουμε πώς αὐτή τήν θέση δέν τήν συμμαρτυροῦν οἱ παράγοντες ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τήν εὐθύνη γιά τήν ἐκπαίδευση τῶν θεολόγων μας.

Μεταξύ πολλῶν ἀκαδημαϊκῶν θεολόγων, κυριαρχεῖ ἕνα πνεῦμα πού στρέφεται ἐναντίον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀπολογητικῆς. Στόν χῶρο τῶν Θεολογικῶν μας Σχολῶν ὑψώνεται ἕνα περίεργο καί ὑποπτό μέτωπο ἐναντίον τῆς ἄμυνας τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἀποφεύγεται συστηματικά ἡ ὀριοθέτηση τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καί ἡ ἀντιπαράθεση.

Τόσο ἡ ὀριοθέτηση ὅσο καί ἡ ἀντιπαράθεση ἀξιολογοῦνται ἀρνητικά, διότι, δῆθεν, ἰδε-

ολογικοποιοῦν τήν πίστη. Ἡ ἀπολογητική διακονία δέν ἔχει πλέον νά ἀντιμετωπίσει μόνο τήν πολεμική ἀπό μέρος τῶν ποικίλων αἰρέσεων, τῆς παραθρησκείας καί ἀπό μέρος τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου τούτου, πρέπει νά ἀντιμετωπίσει καί τήν ἐναντίωση τῶν ἀνθρώπων μέσα ἀπό τήν Ἐκκλησία.

Ἐπίσης ὁμοίως καί κάτι περισσότερο ἀνησυχητικό σ' αὐτή τήν ὑπόθεση. Πίσω ἀπό τήν ἀρνητική στάση κρύβεται μία διαφορετική ἀντίληψη περί τῆς μοναδικότητος τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καί τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας.

Κατά τήν ἀντίληψη αὐτή, ὁ Χριστός εἶναι μὲν «ἡ ὁδός», ἀλλά αὐτή τήν ὁδὸν μποροῦν νά τήν βαδίσουν καί ἄνθρωποι ἐκτός τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Αὐτό ὀδηγεῖ τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς αὐτοὺς θεολόγους, ὅταν ὀμιλοῦν γιά τίς διάφορες ἐξωχριστιανικές θρησκείες, νά μὴν τό κάνουν μέ κριτικό πνεῦμα οὔτε νά καταβάλλουν προσπάθεια ὀριοθέτησως τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ἔτσι, οἱ νεαροὶ θεολόγοι μας ἐκπαιδεύονται σέ ἕνα «οὐδέτερο» πνεῦμα.

Αὐτό τό οὐδέτερο πνεῦμα, τό ὁποῖο σήμερα ὀνομάζεται «ἐπιστημονικό» ἢ «ἀντικειμενικότητα», καλλιιεργήθηκε ἀπό ἀκαδημαϊκοὺς θεολόγους πολὺ πρὶν ἐμφανισθοῦν οἱ διάφορες ἀποκρυφιστικές, γκουρουϊστικές, νεογνωστικές ὀμάδες καί ψυχολατρεῖες. Αὐτό ἀποδει-

* Τό κείμενο αὐτό ἐγράφη ἀπό τόν μακαριστό πατέρα Ἀντώνιο Ἀλεβιζόπουλο στίς 19.2.1992 καί ἀπετέλεσε τμήμα μᾶς εὐρύτερης ἐπιστολῆς πού ἐστάλη τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1995 ἀπό τόν ἴδιο ὡς ὑπεύθυνος τῆς «Ἐνημερώσεως, Διαλόγου καί Πολιτισμοῦ», ἡ ὁποία λειτουργοῦσε τότε, «Πρὸς πρόσωπα κατέχοντα θέσεις εὐθύνης στήν πνευματική, κοινωνική καί πολιτική ζωὴ τοῦ εὐρυτέρου ὀρθοδόξου χώρου».

κνύεται και από εκπαιδευτικά έγχειρίδια για τους θεολόγους φοιτητές κατά τις τελευταίες δεκαετίες. "Οχι ή όριοθέτηση ή ή αντιπαράθεση, αλλά ή αναζήτηση «κοινών σημείων» και «κοινοῦ θρησκευτικοῦ ἐδάφους» βρῖσκεται στό επίκεντρο τῶν ἐνδιαφερόντων τῆς ἀκαδημαϊκῆς μας Θεολογίας, ἄσχετα ἀπό τό γεγονός ὅτι ὑπάρχουν και λαμπρές ἐξαιρέσεις.

Σύμφωνα μέ τήν νέα τάση ἀκαδημαϊκῶν μας θεολόγων, εἰσάγεται νέα χριστολογία και νέα ἐκκλησιολογία. Γίνεται ἔμμεση ἀντιπαράβολή ἀνάμεσα στήν «κατεστημένη» ή «ἱστορική Ἐκκλησία», προφανῶς μέ τήν «πνευματική Ἐκκλησία», στήν ὁποία ἀνήκουν δήθεν και οἱ ὀπαδοί ἐξωχριστιανικῶν θρησκειῶν. "Ο Χριστός λογίζεται παντοῦ, «κοιμᾶται» τήν νύκτα τῶν θρησκειῶν. Δέν χρειάζεται κανείς νά ἐνταχθεῖ στήν «ἱστορική Ἐκκλησία», για νά γίνει μέτοχος τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δηλαδή τῆς σωτηρίας.

Μέ αὐτήν τήν τοποθέτηση γίνεται κατανοητό γιατί μεταξύ ἀκαδημαϊκῶν μας θεολόγων κυριαρχεῖ ή τάση ἀντικαταστάσεως τῆς Θεολογίας μέ τή θρησκευολογία, πράγμα πού σημαίνει ὀλοκληρωτική μετατόπιση τοῦ πεδίου. Στό επίκεντρο δέν τίθεται πλέον ή θεία ἀποκάλυψη, ἀλλά τό θρησκευτικό φαινόμενο, ή θρησκευτική παράδοση, ή θρησκευτική ἐμπειρία, τό πνεῦμα τῆς θρησκείας. "Ετσι, γίνεται λόγος για διαφορετικές θρησκείες πού ὅλες κινοῦνται στό ἴδιο ἔδαφος (προσδιορίζονται ψυχολογικά) και πρέπει νά ἀξιολογοῦνται ὡς «ἴσες και ὅμοιες».

Ἡ τάση αὐτή ἀκυρώνει τό ἔργο τοῦ θεολόγου και τόν μεταβάλλει σέ θρησκευολόγο και μάλιστα μέ τήν ἔννοια ὅτι δέν πρέπει νά ἐκφράζει θέση οὔτε νά προδραίνει σέ ἀντιπαράθεση, ἀλλά νά μένει «ἀντικειμενικός παρατηρητής», δηλαδή νά ἐγκαταλείπει κάθε σταθερό και ἐκ τῶν προτέρων προσδιορισμένο πνευματικό ἔδαφος.

Αὐτή ή τάση «πέρασε» στήν Ἄμερική και στήν Εὐρώπη κατά τόν περασμένο αἰῶνα μέ τήν παρουσία Ἰνδῶν γκουροῦ στό «Κοινοβόλιο τῶν Θρησκειῶν» (Σικάγο 1893) και μέ τη Θεοσοφία τῆς Ε.Π. Μπλαδάτσκυ. Στή χώρα μας ἀκούγονται σήμερα ἐπίσημες φωνές, τό Ποιμαντικό τμήμα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς νά μετονομαστεῖ σέ θρησκευολογικό και τό μάθη-

μα τῶν Θρησκευτικῶν νά ἀντικατασταθεῖ μέ θρησκευολογικό μάθημα. Μέ αὐτόν τόν τρόπο ή ποιμαντική τῆς Ἐκκλησίας μας δέχεται ἐπίθεση ἀπό τοῦς ὑπεύθυνους λειτουργοῦς τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας.

Ἐναρμόνιση τῶν θρησκειῶν

Ἡ νέα τάση ἐναρμονίζεται κατά ἓνα τρόπο μέ τήν προπαγάνδα ἑκατοντάδων παραθρησκευτικῶν ὀμάδων πού βρῖσκουν ἀπήχηση μεταξύ νέων ἀνθρώπων. Οἱ ὀμάδες αὐτές κηρύττουν ὅτι δέν ὑπάρχει ἀξιολογική διάκριση ἀνάμεσα στίς ἰδέες ή σέ ὀποιοσδήποτε θρησκευτικές ή ἄλλες ἀπόψεις. Δέν ὑπάρχει ἀντικειμενική διαφορά ἀνάμεσα στήν ἀλήθεια και στό ψεῦδος, στό καλό και στό κακό. "Ολα ἀποτελοῦν ἐκδηλώσεις τῆς μίας πραγματικότητας (ἀπόλυτος μονισμός) και ποικίλλουν ἀνάλογα μέ τό ἐξελικτικό ἐπίπεδο τοῦ κάθε ἀνθρώπου, τοῦ κάθε λαοῦ στήν κάθε ἐποχή. Δέν χρειάζεται συνεπῶς ὀριοθέτηση, δέν χρειάζεται ἀντιπαράθεση.

Αὐτή ή ἰσοπέδωση ή «ἐναρμόνιση» τῶν θρησκειῶν, τῶν ἀξιῶν, τῶν πολιτισμῶν, «περνάει» τώρα και σέ νομικά κείμενα και διεθνείς συμβάσεις και τείνει νά κατοχυρωθεῖ ὡς «διεθνές δίκαιο». Ἐπίλεκτα στελέχη τοῦ ΟΗΕ και ἄλλων διεθνῶν ὀργανισμῶν ἀνήκουν σήμερα στό χῶρο αὐτό τοῦ ἀκατάσχετου συγκρητισμοῦ και ἀποκρυφισμοῦ και προωθοῦν τήν ἰδέα τῆς πανθρησκείας και τοῦ παν-πολιτισμοῦ μέ ποικίλους τρόπους.

Ἀπό τέτοιους κύκλους καταβάλλεται σήμερα συντονισμένη προσπάθεια νά καθοριστοῦν ἐνιαία και για ὀλόκληρη τήν ἀνθρωπότητα οἱ σκοποὶ τῆς παιδείας («νέα παγκόσμια ἐκπαίδευση»), για νά δημιουργηθεῖ, ὅπως διακηρύττουν, ἓνας «νέος παγκόσμιος πολιτισμός», μία «νέα παγκόσμια ἠθική» και μία «νέα παγκόσμια κοσμική πνευματικότητα»!

Βέβαια οἱ ἐπώνυμοι αὐτοὶ παράγοντες τῶν Διεθνῶν Ὁργανισμῶν, κάνουν αὐτές τίς σαφείς διακηρύξεις σέ ἐσωτερικά, ἀποκρυφιστικά ἔντυπα. Στά κείμενα τῶν Διεθνῶν Συμβάσεων γίνεται λόγος για διάφορους πολιτισμούς, ἀλλά μέσω τῶν ἐνιαίων σκοπῶν τῆς παιδείας ἐπιδιώκεται ή σύγκλιση τῶν θρησκειῶν και πολιτισμῶν και ή ἐνοποίηση τοῦ κόσμου μέ βάση τήν ἐναρμόνιση σέ ὄλους

τούς τομείς τῆς ζωῆς.

Ἡ ἀποφυγή ὀριοθετήσεως τῆς πίστεως, ἡ ὑπογράμμιση τοῦ «κοινοῦ ἐδάφους» καί τοῦ «κοινοῦ σκοποῦ» καί «στόχου», στόν ὁποῖο

«φθάνει κανεῖς ἀπό διαφορετικούς δρόμους», ἀφαιρεῖ ἀπό τούς νέους ἀνθρώπους κάθε σταθερό ἐδαφος κάτω ἀπό τά πόδια τους καί ὁδηγεῖ στήν πλήρη σύγχυση καί ἀβεβαιότητα.

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ*

τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος Ἁγίου Ὑψους Ἁθῶ
σχετικῶς μέ τήν Ἱερά Μονή Ἐσφιγμένου

Ἡ Ἱερά Κοινότης Ἁγίου Ὑψους Ἁθῶ μέ συναποστελλόμενο ἐκτενές κείμενό της, τό ὁποῖο ἀπευθύνεται πρὸς πάντα ἐνδιαφερόμενο, ἀναγκάζεται νά λύσει τή σιωπή της ἔχοντας διαπιστώσει τήν ὀργανωθεῖσα εἰς βάρους τοῦ Ἱεροῦ Τόπου συστηματική ἐκστρατεία παραπληροφορήσεως καί ἐνημέρωσις ὑπεύθυνα τό εὐρὺ κοινό σχετικά μέ τήν ἀλήθεια γιά τήν ὑπόθεση τῶν κατεχόντων τήν Ἱερά Μονή Ἐσφιγμένου.

Ἐτοι ἀποκαλύπτεται ὅτι ἡ πραγματικότητα εἶναι πολύ μακριά ἀπό ὅσα προσπαθοῦν νά διαδώσουν τά παραπάνω πρόσωπα: Κανεῖς δέν διώκεται, κανένα θέμα πίστεως δέν ὑπάρχει, κανεῖς δέν κατηγορεῖται γιά τή μὴ μνημόνευση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, κανενός τό φρόνημα δέν διώκεται, κανενός ἡ θρησκευτική ἐλευθερία καί τά ἀνθρώπινα δικαιώματα δέν παραδιάζονται, καμμία βία δέν ἀσκεῖται, κανεῖς ἀποκλεισμός δέν πραγματοποιεῖται, κανεῖς δέν κινδυνεύει καί δέν ταλαιπωρεῖται, κανεῖς δέν στερεῖται τροφίμων ἢ φαρμάκων καί ἰατρικῆς περιθάλψεως. Κρίνεται ὡς ἡ μεγαλύτερη ἐπιχείρηση ψεύδους κατὰ τοῦ Ἁγίου Ὑψους στήν ἱστορία του.

Ἀντίθετα πρόκειται γιά μείζον ἀγιορειτικό, ἐκκλησιαστικό καί ἐθνικό ζήτημα, γιά ἓνα ἀκόμη ἀπό τούς μεγάλους ἱστορικούς ἀγῶνες τοῦ Ἁγίου Ὑψους, σχετικά μέ τόν ὁποῖο καλοῦνται ὅλοι νά ἐπιδείξουν ἐξαιρετική προσοχή καί εὐαισθησία.

Τά κύρια σημεῖα τοῦ κειμένου εἶναι τά ἑξῆς:

1. Ἡ Ἱερά Μονή Ἐσφιγμένου εἶναι μία ἱστορική καί προβεβλημένη Μονή τοῦ Ἁγίου Ὑψους, πού σήμερα, λόγω τῆς παράνομης κατοχῆς της, ἔχει περιέλθει σέ τραγική κατάσταση ἀνυποστάτου, δέν λειτουργεῖ ὡς νομικό πρόσωπο καί στερεῖται ἀδελφότητος καί διοικήσεως.

2. Θεμελιώδης ἀρχή τῆς ὑποστάσεως τοῦ Ἁγίου Ὑψους εἶναι αὐτή τῆς ἐκκλησιαστικῆς καί διοικητικῆς ἐνότητος ὅλων τῶν κυριάρχων Ἱερῶν Μονῶν, χάρις στήν ὁποία ὀμιλοῦμε γιά Ἁγιον Ὑψος καί ὄχι γιά ἄθροισμα Μονῶν. Ἡ κατάλυση αὐτῆς τῆς ἀρχῆς συνεπάγεται καί προσβολή τῆς ὑποστάσεως τοῦ Ἁγίου Ὑψους καί τοῦ ὑπεριχιλιόχρονου καθεστώτος του. Τό ὅλο θέμα ἔχει καί σοβαρές ἐθνικές διαστάσεις.

3. Ἐδῶ καί τριάντα χρόνια στήν Μονή αὐτή δέν ὑφίσταται ἀπλῶς ἔνταση κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἢ μόνο διακοπή τοῦ μνημοσύνου του, ὅπως συνέβη καί σέ ἄλλες Μονές, ἀλλή πλήρης ἀποκοπή ἀπό τήν ἐκκλησιαστική καί διοικητική κοινωνία μέ τίς ὑπόλοιπες Μονές τοῦ Ἁγίου Ὑψους, ἀποκοπή ἀπό ὅλες τίς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες καί προσχώρηση καί ἀποκλειστική κοινωνία μέ μία μόνο ἀπό τίς πολλές παρατάξεις τῶν λεγομένων Γ.Ο.Χ. Τά τελευταῖα χρόνια προχώρησαν σέ συστηματική προσπάθεια νά ἀναγνωρισθεῖ καί νά νομιμοποιηθεῖ αὐτή ἡ παράνομη καί ἀντισυνταγματική κατάσταση, πράγμα ἄκρως ἐπικίνδυνο γιά τό ἀγιορειτικό καθεστῶς, ἀναγκάζοντας

* Τό Ἐνημερωτικό Δελτίο ἔχει ἡμερομηνία 10.2.2003.

τό "Άγιον" Όρος σέ στοιχειώδη αὐτοάμυνα ὑπέρ τῆς ὑπάρξεώς του.

4. Τά πρόσωπα πού κατέχουν σήμερα τήν Μονή συνιστοῦν μία ομάδα, ἡ ὁποία συγκεντρώνει, καί εἰδικά τά τελευταῖα χρόνια κατά τρόπο ἐντελῆ καί ὀλοκληρωμένο, τά χαρακτηριστικά ἀπαγορευμένης ἀπό τό "Άγιον" Όρος «ἰδιαιτέρας ἀδελφότητος» σχισματικῶν ἀσκούντων προπαγάνδα καί προσηλυτισμό, κατά εὐθεῖα παραβίαση τοῦ Συντάγματος καί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη "Άγίου" Όρους, μέ μοναδική δυνατή νόμιμη ἐπιλογή τήν κανονική ἔνταξή τους στό Σῶμα τοῦ "Άγίου" Όρους ἢ τήν ἐλεύθερη ἀποχώρησή τους ἀπό αὐτό. Ἡ φυσιολογική συνέχεια τῶν διαδικασιῶν κατέληξε σέ διαπίστωση τοῦ ἀνυποστάτου καί σέ πράξεις τῶν μόνων ἀρμοδίων ἀγιορειτικῶν διοικητικῶν ὀργάνων μέ τόν τύπο τῆς ἀπελάσεως, πού σκοπό ἔχουν τήν παραγωγή ἐννόμων ἀποτελεσμάτων, πού νά διασφαλίζουν τήν νομιμότητα, τήν κανονική τάξη καί τήν συνέχεια τοῦ ἀγιορειτικοῦ βίου.

5. Ἦταν καί εἶναι ξεκαθαρισμένη καί γνωστή σέ ὄλους ἡ κοινή πολιτική βούληση νά μή ἀσκηθεῖ βία, ἀλλά νά ἐπιτηρηθεῖ εἰρηνικά ἡ νομιμότης, μέ τήν ἐλπίδα ὅτι ἡ συναίσθηση τῆς παρανομίας θά ὀδηγήσει στήν πρακτική λύση τοῦ ζητήματος. Παρά ταῦτα τό ἑλληνικό καί διεθνές κοινό ὑπέστη ἕναν ἀνελέητο βομβαρδισμό παραπληροφορήσεως καί ψευδολογίας, μέ σκοπό τήν κίνηση αἰσθημάτων συμπαθείας: Διαρροή ἀνυποστάτων εἰδήσεων γιά δήθεν διωγμούς, σκληρά μέτρα, πολιορκίες, μάτ, τεθωρακισμένα κ.λπ. καί παράλληλα χαρακτηριστικά ἐκκοσμιευμένη δραστηριότητα καί πράξεις ἄγνωστες καί ἀπάδουσες στό ἀγιορειτικό ἦθος καί ὕφος καί τά θέσμιμα τοῦ Ἱεροῦ Τόπου.

6. α. Δέν ὑπάρχει διωγμός οὔτε διακοπή λειτουργίας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἐσφιγμένου, ἀλλά ἀκριβῶς τό ἀντίθετο. Τό αἰτιολογικό δέν εἶναι ἡ μή μνημόνευση τοῦ Πατριάρχου, οὔτε ἀφορᾶ στους ὑπόλοιπους ζηλωτές τοῦ "Άγίου" Όρους καί τούς λεγόμενους Γ.Ο.Χ. Ἡ ομάδα αὐτή ἐπιμένει στήν παράνομη καί ἐπικίνδυνη γιά τό μέλλον τοῦ "Άγίου" Όρους κατοχή κυ-

ριάρχου Μονῆς, δέν διώκεται γιά λόγους φρονημάτων, οὔτε γιὰτί δῆθεν δέν δέχεται εὐρωπαϊκά κονδύλια, διακατέχεται ἀπό προφανές κοσμικό καί ἀντιαγιορειτικό φρόνημα, δέν προσφέρει τίποτε στους ἀγῶνες τοῦ "Άγίου" Όρους ἐπί θεμάτων πίστεως ἀλλά μᾶλλον τό ἀντίθετο, εἶναι ξένη πρὸς τό "Άγιον" Όρος καί τό πνεῦμα του, σέ τίποτε δέν ἀδικήθηκε καί τίποτε δέν ὑπέστη ποτέ, ἀλλά μᾶλλον φέρει τά χαρακτηριστικά τοῦ ψευδοῆρωος ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς.

β. Ἡ Ἱερὰ Κοινότης κατ' ἐπανάληψη προσπάθησε νά δοθεῖ συμβιβαστική λύση, χωρίς οἱ κατέχοντες τήν Μονή νά δεχθοῦν νά συνεργασθοῦν.

γ. Οἱ κατέχοντες τήν Ἱερὰ Μονή Ἐσφιγμένου δέν βοήθοῦν ὥστε τό "Άγιον" Όρος ἐνωμένο νά δίδει τήν μαρτυρία τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως.

δ. Τό "Άγιον" Όρος ἀγωνίζεται κατά τῶν ἄκρων, τοῦ ζηλωτισμοῦ καί τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καί ἔχει κατ' ἐπανάληψη δώσει τήν ἀποφασιστική μαρτυρία του (Μπάλαμαντ, Πορίσματα διαλόγου Ὁρθοδόξου καί Ἀντιχαλκηδονίων κ.λπ.).

Γιά ἀνάλυση τῶν παραπάνω παραπέμπουμε στό συναποστελλόμενο κείμενο.

Ἐν κατακλείδι τό "Άγιον" Όρος ἀπευθύνει ἔκκληση πρὸς τήν ἐκκλησιαστική καί ἐθνική συνείδηση πάντων, τοῦ σκανδαλιζομένου εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, τῶν κατ' ἄνθρωπον ἐνδιαφερομένων, τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, τοῦ Τύπου, τῶν Μέσων Μαζικῆς Ἐνημερώσεως, νά ἀρθοῦν στό ὕψος τῶν περιστάσεων καί νά μή παρασύρονται ἀπό τήν μεθοδευμένη παραπληροφόρηση καί ἐξαπάτηση, ἀλλά νά συμπαρασταθοῦν στόν παρόντα ἱστορικό ἀγῶνα τοῦ "Άγίου" Όρους γιά τήν σωτηρία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἐσφιγμένου, ἀλλά καί κυρίως τήν περιφρούρηση τῶν θεσμίων τῆς πίστεως καί τῆς Ὁρθοδόξου μοναστικῆς πνευματικῆς καί πολιτιστικῆς ἀγιορειτικῆς παραδόσεως.

"Απαντες οἱ ἐν τῇ κοινῇ Συνάξει Ἀντιπρόσωποι καί Προϊστάμενοι τῶν εἰκοσι Ἱερῶν Μονῶν τοῦ "Άγίου" Όρους" Ἀθω

Η ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ-ΕΘΝΟΣ

του κ. Ήλίας Νικολοπούλου,
Καθηγητοῦ Συνταγματικῆς Δικαίου Παντείου Πανεπιστημίου

Η πρόσφατη απόφαση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων* δὲν ἔλαβε ὑπόψη αὐτὸ πού δυστυχῶς δὲν προτάθηκε οὔτε στὴν αἴτηση ἀκυρώσεως στοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, τὴν διάκριση κράτους-ἔθνους καὶ τὸ ὅτι ἡ Ἑλλάδα θεωρεῖται ἀπὸ τὸ ἰσχύον ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ προϊσχύοντα συντάγματα ὡς κράτος-ἔθνος καὶ ὄχι ἀπλᾶ ὡς κράτος. Πράγματι, ἂν σύμφωνα μὲ τὸν καταστατικὸ χάρτη τῆς χώρας μας αὐτὴ ἔθεωρεῖτο ὡς κράτος (πολυεθνικὸ) ἡ ἀπόφαση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων θὰ ἦταν ἀπόλυτα ὀρθὴ καὶ τεκμηριωμένη. Ἀστόχησε ὅμως στοῦ ὅτι δὲν ἔλαβε ὑπόψη τὴν ἰσχύουσα σύμφωνα μὲ τὸ σύνταγμα μας εἰδικὴ μεία τῆς ἔννοιας ἔθνος (ἔννοια πού στὴν Ἑλλάδα περιλαμβάνει καὶ τὸν ἀπόδημο Ἕλλητισμὸ, πού ἐνδεχομένως τμῆμα του νὰ στερεῖται τῆς ἑλληνικῆς ἰθαγένειας, ἂν καὶ ἔχει ἑλληνικὴ καταγωγή) καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς πηγάζουσα ρῆτρα ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ἀπὸ τὴν ὁποία συνάγεται ὅτι ἡ ἄσκηση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὰ πολιτειακά ὄργανα (εἴτε μὲ τὴν μορφή νόμου, εἴτε μὲ τὴ μορφή διοικητικῆς πράξης-ἐγκυκλίου π.χ. τῆς ἀνεξάρτητης ἀρχῆς περὶ προστασίας προσωπικῶν δεδομένων κ.λπ.) θὰ πρέπει νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τίς ὑπέρτερες ἀξίες πού προσδιορίζουν τὸ νόημα καὶ τὴν ἔννοια τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους (βλ. Π. Παραρᾶ, Σύνταγμα 1975-CORPUS, τόμος 1, σ. 4, ἔκδ. Ἄντ. Σάκουλα, 1982) καὶ σὲ κάθε περίπτωση νὰ μὴν θίγει τὰ στοιχεῖα πού ἀπαρτίζουν τὴν ἔννοια «Ἔθνος».

Συγκεκριμένα:

Σύμφωνα μὲ τὴ διάταξη τοῦ ἀρθροῦ 1 παρ. 3 τοῦ Συντάγματός μας (ἡ ὁποία καὶ δὲν ὑποκειται σὲ ἀναθεώρηση σύμφωνα μὲ τὴ διάταξη τοῦ ἀρθροῦ 110 παρ. 1) «Ἄπασαι αἱ ἐξουσίαι πηγάζουν ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ὑπάρχουν ὑπὲρ

αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους, ἀσκοῦνται δὲ καθ' ὄν τρόπον ὀρίζει τὸ Σύνταγμα» Ἡ ρῆτρα «ὑπάρχουν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους» σημαίνει, ὅπως ἤδη ἀνέφερα, ὅτι ἡ ἄσκηση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὰ διάφορα πολιτειακά ὄργανα καὶ ἡ ἐκδήλωση τῆς ἄσκησης αὐτῆς ὑπὸ οἵανδήποτε μορφή (νόμος, Π.Δ., ὁδηγία, ἐγκύκλιος, ἀστυνομικὴ διάταξη κ.λπ.) θὰ πρέπει νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τίς ὑπέρτερες ἀξίες πού προσδιορίζουν τὸ νόημα τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ δὲν μπορεῖ νὰ θίξει ἀφενὸς τὰ ἀντικειμενικά καὶ ἀφετέρου τὸ ὑποκειμενικὸ κριτήριον πού προσδιορίζουν τὴν ἔννοια κάθε καὶ ἐν προκειμένῳ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Συγκεκριμένα τὰ ἀντικειμενικά κριτήρια πού συντελοῦν στὸν προσδιορισμὸ τῆς ἔννοιας ἔθνος εἶναι ἡ φυλὴ (ὀμαιομορφία), ἡ γλῶσσα (ὀμογλωσσον), ἡ θρησκεία (ὀμοθρησκον) καὶ ἡ κοινὴ χωρικὴ ἔκταση. Ὑποκειμενικὸ κριτήριον εἶναι ἡ κοινὴ ἐθνικὴ συνείδηση τῶν ἀτόμων πού ἀπαρτίζουν τὸ ἔθνος, αὐτὴ δὲ πηγάζει ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ κοινοῦ πολιτισμοῦ, κοινοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος καὶ κοινῶν ἐπιδιώξεων. Εἶναι πρόδηλον ὅτι ἡ συνδρομὴ τῶν ἀντικειμενικῶν στοιχείων (κοινὴ γλῶσσα, κοινὴ θρησκεία, κοινὴ φυλὴ κ.λπ.) συμβάλλει καθοριστικὰ στὴ δημιουργία καὶ ἀνάπτυξη τῆς Ἐθνικῆς συνείδησης καὶ συνεπῶς στὴ δημιουργία ἔθνους. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι ἡ ρῆτρα «ὑπάρχουν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους» ἐπαναλαμβάνεται συνεχῶς σὲ ὅλα τὰ ἑλληνικά συντάγματα ἀπὸ τὸ 1827 (σύνταγμα Τροικιῆς) καὶ ἡ φράση «ὑπὲρ αὐτοῦ-λαοῦ» προστέθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στοῦ ἰσχύοντος συντάγμα μετὰ ἀπὸ μακρὲς καὶ ἔντονες συζητήσεις κατὰ τὴν ψήφισή του. (βλ. Ἐπίσημα ἐστενογραφημένα πρακτικά τῆς Ὀλομέλειας τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συντάγματος 1975, σ. 433 ἐπ.). Ἡ συνταγματικὴ ρῆτρα ὑπὲρ τοῦ ἔθνους περιλαμβάνει καὶ τὸν ἀπόδημο Ἕλλητισμὸ, πού

* Σημ. «Π»: Πρόκειται γιὰ ἀπόφαση τοῦ Ἰανουαρίου 2003, μὲ τὴν ὁποία ἀπορρίπτεται ἡ προσφυγὴ πού ἤσκησαν ἐκεῖ Ἕλληνες ἰδιῶτες καὶ ὄχι ἡ Διοικοῦσα Ἐκκλησία, μὲ αἴτημα τὴν ἀκύρωση τῆς γνωστῆς ἀποφάσεως τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας γιὰ διαγραφή τοῦ θρησκευομένου ἀπὸ τὰ δελτία ἀστυνομικῶν ταυτοτήτων.

δέν αποτελεί τμήμα του υπό στενή έννοια λαού, πού αποτελεί έννοιολογικό στοιχείο του κράτους και δεν περιλαμβάνει τους Έλληνες πού δεν είναι έκλογεϊς.

Όπως ή υποχρεωτική αναγραφή του θρησκευόμενου παραδιάζει τή διάταξη του άρθρου 13 παρ. 1 του Συντάγματος, έτσι και ή υποχρεωτική μή αναγραφή του παραδιάζει τή συνταγματική ρήτρα «υπέρ του έθνους» του άρθρου 1 παρ. 1 του Συντάγματος. Πράγματι, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση επί του Σχεδίου Συντάγματος της Συνταγματικής Επιτροπής «...ή εξουσία του λαού για να είναι πρωταρχική πηγή δικαίου θεμελιούται επί του ιστορικού γεγονότος ότι ο λαός ... άντλεϊ τήν εξουσίαν ταύτην από τό έθνος και θεμελιούται ιστορικώς επ' αυτού...». Η έννοια έθνος χρησιμοποιείται και από τή διάταξη του άρθρου 51 παρ. 2 του Συντάγματος πού όρίζει ότι «οί βουλευτές αντιπροσωπεύουν τό έθνος». Είναι επομένως πασίδηλο ότι σύμφωνα μέ τό ισχύον σύνταγμα ή ρήτρα «υπέρ του έθνους» πού προσδιορίζει τή μορφή του πολιτεύματος όρίζοντας ότι όλες οι

έξουσίες υπάρχουν και υπέρ του έθνους και περιλαμβάνεται στο πρώτο άρθρο του συντάγματος, επιβάλλει τήν προστασία της από τήν κρατική εξουσία. Τέλος ή προεκτεθείσα ρήτρα καθιερώνει τό κράτος-έθνος σε αντίθεση μέ τό πρωτογενές κοινοτικό (σήμερα «ένωσιακό») δίκαιο πού τείνει να περιορίσει άν όχι να εξουδετερώσει τή λαϊκή κυριαρχία πού αποτελεί «θεμέλιο του πολιτεύματος» σύμφωνα μέ τήν παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου (άρθρο 1 παρ. 2).

Συνέπεια των παραπάνω είναι ότι ή νομοθετική ή ή διοικητική απαγόρευση-στέρηση του δικαιώματος της προαιρετικής αναγραφής του θρησκευόμενου, της γλώσσας και της εθνικότητας (πού αποτελεί τό δεσμό του άτομου μέ τό έθνος και πού αντιδιαστέλλεται μέ τήν έννοια της ιθαγένειας, πού αποτελεί τό δεσμό του άτομου μέ τό κράτος) στο κρατικό έγγραφο πού αφορά τήν ταυτότητα του άτομου είναι αντισυνταγματική και προσβάλλει ευθέως τήν μή υποκείμενη σε αναθεώρηση διάταξη του άρθρου 1 παρ. 3 του ισχύοντος

ΠΑΙΔΙΚΗ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ: ΕΠΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΠΡΟΣΟΧΗΣ

της Έλένης Ανδρουλάκη, καθηγήτριας

Από τους σημαντικότερους δείκτες πολιτισμού ενός λαού είναι ό τρόπος πού στέκεται απέναντι στα παιδιά, πώς τά αντιμετώπιζει, πώς τά παιδαγωγεί και πού τά κατευθύνει. Η άγωγή των παιδιών αποτελεί ουσιαστική ευθύνη όχι μόνον των γονέων και εκπαιδευτικών, αλλά και όλων εκείνων πού ζουν άληθινά, αγαπώντας και πονώντας για τους άλλους. Αυτή ή ευθύνη για τήν άσκηση άγωγής προϋποθέτει μαζί μέ τήν άγάπη και τήν ευαισθησία και τήν άπαιτούμενη προσοχή και ένημέρωση. Δεν νοείται φορέας άγωγής πού να άγνοεί ή να άδιαφορεί γι' αυτά πού συμβαίνουν στον παιδικό κόσμο, τόσο τον έσωτερικό όσο και τον έξωτερικό. Τό παρόν

άρθρο πραγματεύεται μία πτυχή της άγωγής της ψυχής, αυτήν της παιδικής ψυχαγωγίας και στοχεύει στην ένημέρωση για αυτά πού άπευθύνονται στα παιδιά μας μέ σκοπό να τά βλάψουν, να τά άλλοιώσουν και να τά παραμορφώσουν. Τά έπτά σημεία πού θα αναλυθούν παρακάτω άποτελούν περίληψη της έρευνάς μας για τά διβλία, παιχνίδια, κινούμενα σχέδια και ταινίες πού κυριαρχούν σήμερα στον παιδικό και έφηβικό κόσμο και ταυτόχρονα είναι έπτά σημεία πού θα πρέπει να λαμβάνονται σοβαρώς υπ' όψιν, καθότι ή ύπαρξή τους καθιστά τό οποιοδήποτε «προϊόν» παιδικής ψυχαγωγίας πού τά έμπεριέχει επικίνδυνο ή καταστροφικό για τά παιδιά μας.

1. Βία και δημιουργία φόβου

Είναι πασιφανές ότι η προβολή της βίας και η πρόκληση τρόμου είναι ο επιδιωκόμενος σκοπός πολλών παιδικών θεαμάτων, αναγνωσμάτων και παιχνιδιών, ώστε να μιλούμε για μία άγωγή βίας που γίνεται προδήλως στα παιδιά μας. "Ας σημειωθεί ότι μέχρι την ηλικία των 18 ετών ο μέσος Άμερικανός έχει δεϊ περίπου 200.000 σκηνές βίας μόνον στην τηλεόραση¹.

Κατά την επίσημη Ένωση Άμερικανών Ψυχολόγων (APA)², η οποία αποτελεί την μεγαλύτερη επιστημονική ένωση ψυχολόγων στον κόσμο, και την Άμερικανική Παιδιατρική Έταιρεία³ η βία στα ΜΜΕ και στα βιντεοπαιχνίδια:

α) αυξάνει το φόβο των παιδιών ότι θά γίνουν θύματα, καθώς και το φόβο τους για τον κόσμο γύρω τους

β) τά αναισθητοποιεί στη βία, αλλά και στα θύματα της βίας. Τά παιδιά που εκτίθενται στη βία γίνονται λιγότερο ευαίσθητα στον πόνο των άλλων, αφού μαθαίνουν να αποδέχονται τη βία και να μην τη θεωρούν κακή

γ) τά διδάσκει να λύνουν τίς διαφωνίες τους με επιθετικό τρόπο

δ) αυξάνει την επιθετικότητα και την αντικοινωνική συμπεριφορά, όπως έχουν αποδείξει περισσότερες από 1000 έρευνες. Ένδεικτικά αναφέρει ο APA τή μελέτη που έγινε από τό Pennsylvania State University όπου οί ψυχολόγοι-έρευνητές παρακολουθώντας 100 παιδιά προσχολικής ηλικίας κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι «Τά παιδιά που παρακολουθούν βίαια θεάματα, ακόμα και άπλως άστεία κινούμενα σχέδια είναι περισσότερο πιθανόν να χτυπούν τά άλλα παιδιά στό παιχνίδι, να τσακώνονται και να μην ύπακούουν στους κανόνες της τάξης⁴».

Επίσης, ο Dr Leonard Eron και οί συνεργάτες του από τό University of Illinois βρήκαν ότι τά παιδιά που παρακολουθούσαν πολλές ώρες τηλεοπτικής βίας στό δημοτικό παρουσίαζαν ύψηλότερα επίπεδα επιθετικής συμπεριφοράς άργότερα, όταν γίνονταν έφηβοι. Άξιοσημείωτο είναι ότι ο Dr Eron παρακολού-

θησε αυτούς τούς έφηβους έως τήν ηλικία των 30 ετών, όποτε και βρήκε ότι «έκείνοι που είχαν παρακολουθήσει πολλή τηλεόραση όταν ήταν 8 ετών, ήταν περισσότερο πιθανόν να συλληφθούν και να διωχθούν για έγκληματικές πράξεις ως ενήλικες⁵».

Άλλά και έδω στην Έλλάδα η πρόεδρος της Έταιρείας για τήν Ψυχική Υγεία Παιδιών και Έφήβων, κα Άλεξάνδρα Ρούσου δηλώνει ότι «Οί βίαιες πράξεις των παιδιών και των έφήβων είναι ευθέως άνάλογες των ώρων που παρακολουθούν τηλεόραση και των βίαιων περιστατικών τά όποια βλέπουν στην τηλεόραση... Τά παιδιά βλέπουν εφιάλτες στόν ύπνο τους. Έπειτα ταυτίζονται μέ τόν επιτιθέμενο, βγαίνουν έξω και δέρνουν, σκοτώνουν⁶».

Άνησυχητικό είναι επίσης τό γεγονός ότι η βία αυξάνει τή διάθεση για περισσότερη βία, τόσο στη διασκέδαση, όσο και στην πραγματική ζωή⁷ και τό ότι συχνά δέν παρουσιάζονται οί συνέπειες της βίας, για να μην πούμε ότι ο άσκών τή βία επιβραβεύεται κιόλας.

Τό παιδί, λοιπόν, μαθαίνει σταδιακά να συνηθίζει τή βία, να αναισθητοποιείται και να θεωρεί τή βία ως κάτι το φυσικό και καλό, μέ τό όποιο διασκεδάζει κιόλας. Κι αυτό δέν γίνεται άπλά, αλλά μέ τή χρήση ειδικών μεθόδων. Οί μέθοδοι έθισμού των παιδιών στη βία είναι οί ίδιες που χρησιμοποιούνται στό στρατό, ώστε να εκπαιδεύονται οί στρατιώτες για να μπορούν να σκοτώνουν, σύμφωνα μέ τόν ψυχολόγο του στρατού Dave Grossman⁸, δηλ:

α) καλλιέργεια κτηνώδους συμπεριφοράς (brutalization): έφαρμογή ενός προγράμματος λεκτικών ύβρεων ώστε να καταρρεύσει τό ένυπάρχον σύστημα άξιων και να αντικατασταθεί από ένα νέο στό όποιο κυριαρχεί η βία. Και τά παιδιά από μικρή ηλικία μαθαίνουν ότι η βία είναι φυσικό μέρος της ζωής, αφού ακόμα και οί καλοί ήρωες των κινουμένων σχεδίων χτυπούν άγρια ο ένας τόν άλλον.

β) κλασική έξαρτημένη μάθηση: η σύνδεση ενός έρεθίσματος μέ μία αντίδραση χρησιμοποιώντας κάποιο ένισχυτικό έρεθισμα, δηλαδή η βία συνδέεται μέ τήν ευχαρίστηση. Τήν ώρα της ξεκούρασης, τήν ώρα που τρώνε

τό αγαπημένο τους φαγητό ή πίνουν τό αναψυκτικό τους τά παιδιά βλέπουν ταινίες βίας κι έτσι ή βία γίνεται μέρος μίας ευχάριστης ρουτίνας.

γ) συντελεστική εξαρτημένη μάθηση: ή πιθανότητα επανάληψης μίας αντίδρασης καθορίζεται από τίς επακόλουθες συνέπειες, πού είναι ή επιβράβευση ή ή τιμωρία. Ἐσ σκεφθοῦμε ἐδῶ πώς σχεδόν ὅλα τά videogames ἔχουν τά χαρακτηριστικά τῆς συντελεστικῆς εξαρτημένης μάθησης, ἀφοῦ ἀνταμείβουν πράξεις βίας μέ ὑψηλούς βαθμούς. Μάλιστα, σέ κάποια videogames καί computer games δέν μπορεῖ ὁ παίκτης νά συνεχίσει τό παιχνίδι, ἂν δέν κλέψει ἢ ἂν δέν σκοτώσει.

δ) ταύτιση μέ πρότυπα: αὐτή ή μέθοδος ἀποβλέπει στήν ταύτιση τῶν παικτῶν/θεατῶν μέ ἄγριους ἥρωες, τέρατα, μάγους, ἢ γιά παράδειγμα μέ «καλά» Pokemon, τά ὁποῖα συνεχῶς ἐπιτίθενται, πολεμοῦν λυσσαλέα, καταστρέφουν, βασανίζουν κτλ.

Ἐνῶ ή Ἐκκλησία μιλάει γιά μία καί μοναδική βία, τή βία πού ἀσκοῦμε οἱ ἴδιοι στόν ἑαυτό μας, δηλαδή στά πάθη μας, τό περιβάλλον ψυχαγωγίας τοῦ παιδιοῦ καλλιεργεῖ αὐτά ἀκριβῶς τά πάθη χρησιμοποιώντας ἐντέχνως τούς παραπάνω μηχανισμούς μάθησης. Οἱ περισσότεροι ἐπιστήμονες, ὅμως, ἐπισημαίνουν ὅτι οἱ γονεῖς ἔχουν τρομερή δύναμη νά μετριάσουν τήν ἐπίδραση τῆς βίας, ἂν:

1. περιορίσουν τήν ὥρα τῆς τηλεθέας καί τῶν διντεοπαιχνιδιῶν

2. ἐπιλέγουν προσεκτικά τά θεάματα, ἀναγνώσματα καί παιχνίδια τῶν παιδιῶν

3. παρακολουθοῦν τοῦλάχιστον ἓνα ἐπεισόδιο τῶν παιδικῶν ἐκπομπῶν οἱ ἴδιοι

4. διδάσκουν στά παιδιά τίς συνέπειες τῆς βίας καθώς καί ἐναλλακτικές λύσεις

5. ἀπαγορεύουν κατευθείαν αὐτό πού οἱ ἴδιοι βρῖσκουν ἀκατάλληλο.

2. Τερατομορφία, φρίκη, νοσηρή φαντασία

Τό δεύτερο πρόβλημα εἶναι ὅτι τήν τελευταία δεκαετία τά παιδιά μας κατακλύζονται ἀπό ἄσχημα καί ἀλλόκοτα πλάσματα, τέρατα μέ φρικώδεις, ἀποκρουστικές μορφές, πού φυσιολογικά προκαλοῦν ἀποστροφή. Στά μπλόκ ἰχνογραφίας τά παιδιά τῆς προσχο-

λικῆς ἡλικίας καλοῦνται πλέον νά χρωματίζουν τερατοειδή μωρά, καζάνια, τερατόμορφα σκυλιά, ἄγριους δράκους¹⁰, παιδιά νά τρέχουν τρομαγμένα καταδιωκόμενα ἀπό τέρατα¹¹, καί δεδαίως γιά τά λίγο μεγαλύτερα παιδιά ὑπάρχουν καί διδλιαράκια μέ ὁδηγίες γιά τή ζωγραφική τεράτων¹².

Στήν ταινία Digimon¹³ ἀκοῦμε τόν ἐξῆς διάλογο γνωριμίας :

Κόραμον, τί στό καλό εἶσαι;

Εἶμαι digimon, ἓνα ψηφιακό τερατάκι ἀπ' τόν ψηφιακό κόσμο... Μόλις ἓνα digimon γίνε φίλος σου, θά κάνει τά πάντα γιά σένα.

Ἄποκοῦν, λοιπόν, τά παιδιά φίλιες μέ κάθε εἶδους τέρατα, μέ περισσότερο ἢ λιγότερο δαιμονική ὄψη, τά ὁποῖα, ἐκτός ἀπό τή βία πού ἀσκοῦν στά παιδιά λόγω αὐτῆς τῆς τρομακτικῆς τους ὄψης, ἐκτός ἀπό τήν καταστροφή τῆς αἰσθητικῆς πού ἐπιβάλλουν, συνδέονται, σύμφωνα μέ εἰδικούς ἐρευνητές μέ «δαιμονικές ὀντότητες πού ἐμφανίσθηκαν σέ πολιτισμούς τοῦ παρελθόντος»¹⁴. Ὅπως καί νά ἔχουν τά πράγματα, ή συνέχεια τῆς ἐξοικείωσης μ' αὐτά τά ἀποκρουστικά πλάσματα εἶναι, τά παιδιά νά τά «ἐκπαιδεύουν» νά πολεμοῦν καλύτερα (οἱ ἥρωες τῶν Pokemon ὀνομάζονται ἐκπαιδευτές Pokemon καί δέν κάνουν τίποτε ἄλλο ἀπό τό νά βάζουν τά τερατάκια νά πολεμοῦν μεταξύ τους γιά νά πάρουν τό βραβεῖο τοῦ καλύτερου ἐκπαιδευτῆ) ἢ νά διεξάγουν «τερατομονομαχίες». «Τερατομονομαχίες» μπορεῖ νά παρακολουθήσει κανεῖς πρῶτα σέ κινούμενα σχέδια (π.χ. Γιού-Γκί-Ο) καί στή συνέχεια νά παίξει καί ὁ ἴδιος μέ τό σχετικό καρτοπαιχνίδι, τό ὁποῖο διαφημίζεται ὡς ἓνα παιχνίδι μάχης καρτῶν στό ὁποῖο οἱ παῖκτες βάζουν διάφορα μυστηριώδη πλάσματα νά πολεμοῦν τό ἓνα ἐναντίον τοῦ ἄλλου, σέ ἄγριες μαγικές μονομαχίες! Γεμάτο φοβερά τέρατα καί ἰσχυρές κάρτες-ξόρκια¹⁵.

Ἄναρωτιέμαι ποιός θέλει ἢ ποιός ἀνέχεται τά παιδιά του νά ζυμώνονται ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων σέ αὐτή τή νοσηρότητα καί διαστροφή. Μήπως ἀπό τό νοῦ καί τή φαντασία δέν ὀδηγεῖται ὁ ἄνθρωπος στήν πράξη; Ποιός θά ἀρνηθεῖ ὡς συνέπεια ὄλων αὐτῶν τῆν καλλιέργεια ἀρρωστημένων προσώπων; Γιατί μεγαλώνοντας τά παιδιά καί φθάνοντας στήν

ἐφηβεία είναι προετοιμασμένα για να δεχθούν ακόμα χειρότερα πράγματα, όπως θα φανεί παρακάτω.

3. Πολεμική κατά της οικογένειας και των παραδεδωμένων αξιών

Προσέξτε τα ἑξῆς ἑνδεικτικά παραδείγματα «καλῶν» ἠρώων :

Ἦ Ο Χάρου Πότερ ζεῖ χωρίς γονεῖς, οἱ κηδεμόνες του εἶναι κακοὶ κι ἐκεῖνος εἶναι ἀνεξέλεγκτος σ' ἓνα «σχολεῖο» ὅπου, ἐνῶ κάνει ὅ,τι ἀνεπίτρεπτο θέλει, οἱ ἄλλοι τὸν «προσκυνοῦν».

Ἦ Ὁ Ἄς ἀπὸ τὰ Pokemon καὶ ἡ παρέα του εἶναι παιδιά πὺ ταξιδεύουν ὀλομόναχα στὸν κόσμο μὲ σκοπὸ νὰ πιάσουν ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερα τερατάκια. Καὶ γιατί νὰ χρειάζονται γονεῖς; Ἄφου «ὄλα τὰ πόκεμον εἶναι φίλοι μου. Εἴμαστε ἐνωμένοι σάν οἰκογένεια¹⁶».

Ἦ Ἡ Λύρα, ἡ ἥρωίδα στὴν «Τριλογία τοῦ κόσμου» τοῦ Φίλιπ Πούλμαν μεγαλώνει ἐσώκλειστη σ' ἓνα κολλέγιο, κάνοντας τοῦ κόσμου τίς σκανταλιές καὶ στό τέλος βρῖσκει τὴ μητέρα της στό πρόσωπο μίας ἀπίστευτα κακιᾶς καὶ ἀνήθικης γυναίκας.

Ἦ Ὁ Ἀρτέμης στὸν «Ἀρτέμη Φάουλ» τοῦ Ὕουεν Κόλφερ ζεῖ μόνο μὲ μιὰ τρελλή μητέρα πὺ δέν μπορεῖ νὰ τὸν φροντίσει καί, παρότι 12χρονος, στήνει μιὰ ἐγκληματική ἐπιχείρηση.

Ἦ Ἡ Κέιτ στίς «Γέφυρες τοῦ Χρόνου», τῆς Μάριαν Κέρολεϊ, ἐγκαταλελειμμένη ἀπὸ τὴν ἀνύπαντρη μητέρα της, ζεῖ μὲ τὴ γιαγιά της πὺ τὴ μυεῖ στή μαγεία.

Ἦ Ἡ Emily the Strange, ἂν καὶ εἶναι μόνο 13 ἐτῶν, ζεῖ μόνη της, παρέα μὲ τοὺς 4 γάτους της. Τῆς ἀρέσει νὰ αὐθαδιάζει καὶ νὰ βασανίζει τὰ ἀγόρια¹⁷.

Ἦ Ἡ Λίλο, στὴν παιδική ταινία «Λίλο καὶ Στίτς» ἀποκτᾶ «οἰκογένεια» πὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴ μεγάλη ἀδελφή καὶ τὸ φίλο της καθὼς καὶ τὸ γενετικά μεταλλαγμένο τερατάκι. Ἦ Ἡ Λίλο, φωνάζει, μιᾶ ἄπρεπα, χτυπᾶ καὶ δαγκώνει τὰ ἄλλα παιδιά καὶ εἶναι δικαιολογημένη γιατί «τῆς λείπουν οἱ δικοὶ της». Κάνει βουντοῦ στίς φίλες της καὶ εἶναι δικαιολογημένη, γιατί δέν τῆς φέρθηκαν σωστά.

Ἦ Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ἂν κάποια ἀπὸ τὰ παραπάνω συμβαίνουν στὴν πραγματικότητα, ἡ συστηματικὴ προβολὴ τους στὴν παιδική ψυχολογία ἀναμφισβήτητα δίνει πρότυπα πρὸς μίμηση. Εἶναι πολὺ ἐπιτυχημένος τρόπος καλλιέργειας τῆς ἀρνητικῆς συμπεριφορᾶς, τῆς ἀνυπακοῆς στοὺς γονεῖς, τῆς ζωῆς χωρὶς ὅρια. Ἦ Ἡ οἰκογένεια περιφρονεῖται, οἱ γονεῖς περιφρονοῦνται. Χρήσιμη θὰ ἦταν ἐδῶ ἡ σύγκριση τῶν ὅσων προηγήθηκαν καὶ ὅσων θὰ ἀκολουθήσουν μὲ τὴ Β' Ἐπιστολὴ πρὸς Τιμόθεον, κεφάλαιο γ' 1-4, τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

4. «Κατήχηση» στὴν ἀθεΐα ἢ εἰδωλολατρία

Ἦ Ἡ «κατήχηση» στὴν ἀθεΐα ἢ εἰδωλολατρία γίνεται μέσω παιδικῆς ψυχολογίας μὲ τίς ἑξῆς μεθόδους :

α) Καμμιὰ ἀναφορὰ στό Θεὸ καὶ προβολὴ τῆς αὐτοθέωσης ἢ αὐτοπραγμάτωσης.

Οἱ ἥρωες μὲ τοὺς ὁποίους ταυτίζονται τὰ παιδιά εἶναι συνήθως τὰ «ἐκλεκτά» παιδιά, πὺ ἔχουν κληθεῖ νὰ σώσουν τὸν κόσμο, νὰ τὸν ἀπαλλάξουν ἀπὸ τοὺς κακοὺς, νὰ κατευθύνουν ἀνθρώπους καὶ φυλές¹⁸, παίρνοντας τὸ ρόλο τοῦ Θεοῦ. Παράδειγμα ἀπὸ τὴν ταινία Digimon:

«Ὅταν εἶσαι ἐκλεκτὸ παιδί, πρέπει νὰ σώσεις τὸν κόσμο ὅ,τι κι ἂν γίνεῖ» καὶ «ἀφου ἔχεις digimon, εἶσαι ἐκλεκτὸ παιδί». Ἦ Ἄλλο παράδειγμα, τὰ πέντε κορίτσια τοῦ νέου κόμικ Witch πὺ ἀνακαλύπτουν σιγά-σιγά τίς μαγικὲς τοὺς ἰκανότητες, καθότι «ταγμένα νὰ ὑπερασπίζονται τὴν ἀρμονία τοῦ Σύμπαντος¹⁹». Ποιὸς χρειάζεται τὸ Θεὸ, ὅταν ἔχει μέσα του ὅλες τίς δυνάμεις;

β) Θεοποίηση τῆς φύσης.

Τὰ πέντε κορίτσια-μάγισσες κάνουν ὅ,τι θέλουν ἐξουσιάζοντας τίς «Δυνάμεις τῆς Φωτιᾶς, τοῦ Νεροῦ, τοῦ Ἀέρα καὶ τῆς Γῆς²⁰». Παρομοίως, ἡ ἐνέργεια τῶν Pokemon ἀντλεῖται ἀπὸ τὴ γῆ, τὸ νερό, τὴ φωτιᾶ. Κι αὐτὸ, παρέμεινε στίς περισσότερες παγανιστικὲς θρησκείες καὶ τίς θρησκείες θεοποίησης τῆς φύσης, οἱ ὁποῖες «βρῖσκουν δύναμη στὰ Τέσσερα Στοιχεῖα- Γῆ, Νερό, Φωτιᾶ καὶ Ἀέρα²¹».

γ) Διαστρέβλωση τῆς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν δογμάτων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ἐδῶ ἀποτελοῦν τὰ παιδικὰ πολυβραβευμένα βιβλία τοῦ Φίλιπ Πούλμαν «Τό ἀστέρι τοῦ Βορρᾶ», «Ὁ ἄρχοντας τῶν δακτυλιδιῶν», καί τό «Κεχιμπαρένιο τηλεσκόπιο», γνωστά ὡς «Ἡ τριλογία τοῦ κόσμου»²². Πολύ περιληπτικά στήν «Τριλογία τοῦ κόσμου» τὰ πράγματα ἔχουν ὡς ἐξῆς: Ὁ κάθε ἄνθρωπος ἀπό τή στιγμή τῆς γέννησής του ἔχει το προσωπικό του δαιμόνιο, μέ τό ὅποιο ἔχει τόσο στενό δεσμό, ὥστε δέν μπορεῖ οὔτε λεπτό νά τό ἀποχωριστεῖ. Ὁ κόσμος μας εἶναι μέρος ἑνός σύμπαντος μέ παράλληλους κόσμους στούς ὁποίους διαδραματίζεται ἡ ἱστορία. Ὁ Θεός δέν ὑπῆρξε ποτέ, ὁ Δημιουργός δέν εἶναι παντοδύναμος οὔτε καλός· εἶναι κακός καί ἀνελέητος. Οἱ καλοί εἶναι οἱ ἐπαναστάτες ἄγγελοι, πού παρουσιάζονται νά ἀποτελοῦνται ἀπό πνεῦμα καί ὕλη. Οἱ θρησκείες εἶναι τὰ ὄργανα τῆς καταπίεσης τοῦ Θεοῦ, οἱ ἱερεῖς φονιάδες ἢ μέθυσοι καί ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἐκείνη πού κυβερονᾶ, καταπιέζει τούς ἄνθρώπους, φιμώνει τήν ἐπίσπημη, δείχνει ἀπίστευτη σκληρότητα καί μισεῖ τὰ παιδιά. Ἡ ἐπίσκεψη τῶν μικρῶν ἡρώων στή χώρα τῶν νεκρῶν, τούς πείθει πῶς ὁ Παράδεισος εἶναι ἕνα μεγάλο ψέμμα. Καί ἡ

πρῶνη καλόγρια τούς διαβεβαιώνει πῶς ἡ χριστιανική θρησκεία εἶναι ἕνα πανίσχυρο καί ἰδιαίτερα πειστικό λάθος²³. Τελικά, οἱ ἥρωες τῆς ἱστορίας τοῦ Φίλιπ Πούλμαν ἐπαναστατοῦν γιά νά σκοτώσουν τόν Θεό, νά καταστρέψουν τό βασίλειο τῶν οὐρανῶν κι ἔτσι, ὡς νέοι κοσμοσωτήρες, νά ἀπελευθερώσουν τούς ἄνθρώπους. Κι ὅλα αὐτά ἐκτυλίσσονται σ' ἕνα περιβάλλον πλοκῆς καί δράσης πού ἀσφαλῶς ἐντυπωσιάζει τὰ παιδιά.

Ὁ συγγραφέας Φίλιπ Πούλμαν δέν κρύβει ὅτι «...εἶμαι ἀπό τήν πλευρά τοῦ διαδόλου... Εἶμαι ἄθεος»²⁴. Τό ὅποιο εἶναι δικαίωμά του. Ἄλλά μέ τί δικαίωμα δημιουργεῖ μιά ἱστορία φαντασίας, γιά νά «κατηχήσει» ὕπουλα τούς ἀνυποψίαστους μικρούς ἀναγνώστες στά νεοσατανιστικά πιστεύω του²⁵; Αὐτό εἶναι «ἐξάπατηση καί διανοητική ἀνεπιμότητα, ὅταν γίνεται σέ βιβλία πού προορίζονται γιά παιδιά»²⁶. Ἄραγε οἱ γονεῖς γνωρίζουν τό περιοχόμενο τῶν βιβλίων πού διαβάζουν τὰ παιδιά τους;

5. Ἀντιστροφή τῆς ἠθικῆς

Εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητο ὅτι ζοῦμε

Συνέχεια στήν σελ. 20

Πνευματική σκιαγραφία ἑνός ἁγίου*

Ο Γέρον Σιλουανός ἦτο ἄνθρωπος ἀληθῶς τρυφερᾶς καρδίας, συγκινητικῆς ἀγάπης, ἐξαιρετοῦ λεπτότητος καί εὐσπλαγχνίας εἰς πᾶσαν θλίψιν καί πάντα πόνον, ἄνευ οὐδεμιᾶς νοσηρᾶς καί θηλυπρεποῦς αἰσθηματικότητος. Τό συνεχές βαθύ πνευματικόν πένθος ποτέ δέν μετετρέπετο εἰς συναισθηματικούς κλαυθμηρισμούς. Ἡ ἀκοίμητος ἐσωτερική ἔντασις οὐδέ σκιάν νευρικότητος εἶχεν.

Ἄξια πολλοῦ θαυμασμοῦ εἶναι καί ἡ μεγάλη σωφροσύνη τοῦ ἀνδρός τούτου, παρά τό ρωμαλέον σῶμα. Ἐφύλαττεν ἑαυτόν ἰσχυρῶς, προσέτι καί ἀπό παντός λογιζοῦ μὴ εὐαρέστου εἰς τόν Θεόν. Παρά ταῦτα συμπεριεφέρετο καί συναναστρέφετο μεθ' ὄλων τῶν ἀνθρώπων ἐντελῶς ἐλευθέρως καί φυσικῶς, μετ' ἀγάπης καί ἀπλότητος, ἀνεξαρτήτως τῆς θέσεως καί

* Ἀπό τό βιβλίον: Ἀρχιμανδρίτου Σωφρονίου (Σαχάρωφ), Ὁ Ἅγιος Σιλουανός ὁ Ἀθωνίτης (1866-1938), σελ. 64-66, Ἐκδ. Ἱερᾶς Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου, Ἐσσεξ Ἀγγλίας 1995

τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς αὐτῶν. Ἐντός αὐτοῦ οὐδέ σκιά ἀποστροφῆς ὑπῆρχεν, ἔτι καί δι' ἀνθρώπους οἵτινες ἔζων ρυπαρῶς, ἀλλ' ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐθλίβετο διά τὰς πτώσεις αὐτῶν, καθὼς ὁ πατήρ ἢ ἡ μήτηρ θλίβονται διά τὰ ὀλισθήματα τῶν ἠγαπημένων αὐτῶν τέκνων.

Ἐδέχετο τοὺς πειρασμούς καί ἔφερεν αὐτούς μετά μεγάλης ἀνδρείας.

Ἦτο ἄνθρωπος παντελῶς ἄφοδος καί ἐλεύθερος, καί συγχρόνως δέν ὑπῆρχεν ἐντός αὐτοῦ οὐδέ ἴχνος θρασύτητος. Ἄφοδος ὢν, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἔζη ἐν φόβῳ. Τῷ ὄντι, ἐφοβεῖτο νά λυπήσῃ Αὐτόν ἔστω καί διά κακοῦ λογισμοῦ.

Ἦτο ἀνὴρ μεγάλης ἀνδρείας, καί ἐν τῷ ἅμα ἐξαιρέτου πραότητος· σπάνιος καί ἀσυνήθους ὠραιότητος συνδυασμός.

Ὁ Γέρων ἦτο ἄνθρωπος βαθείας, γνησίας ταπεινώσεως, καί ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Ἠγάπα νά δίδῃ τό προβάδισμα εἰς τοὺς ἄλλους, ἠγάπα νά εἶναι κατώτερος, νά χαιρετίσῃ πρῶτος, νά λαμβάνῃ εὐλογίαν παρά τῶν φερόντων ἱερατικόν βαθμόν, ἰδίως παρά τῶν ἐπισκόπων καί τοῦ ἡγουμένου, καί πάντα ταῦτα ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀνθρωπαρεσκείας ἢ κολακείας. Ἐτίμα εἰλικρινῶς τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες εἶχον ἀξίωμα ἢ θέσιν, καί τοὺς πεπαιδευμένους, ἀλλ' οὐδέποτε ἐντός αὐτοῦ ὑπῆρχεν αἴσθημα φθόνου ἢ μειονεκτικότητος, ἴσως ἐπειδὴ βαθέως ἐγνώριζε τό ἐφήμερον πάσης κοσμικῆς θέσεως, ἐξουσίας, πλούτου, προσέτι δέ ἐπιστημονικῶν γνώσεων. Ἐγνώριζε «πόσον πολὺ ἀγαπᾷ ὁ Κύριος τοὺς ἀνθρώπους Αὐτοῦ», καί ἐξ ἀγάπης πρὸς τόν Θεόν καί τοὺς ἀνθρώπους ἐτίμα ἀληθῶς καί ἐσέδετο πάντα ἄνθρωπον.

Ἡ ἐξωτερικὴ αὐτοῦ διαγωγή ἦτο ἀπλῆ, καί ταυτοχρόνως ἡ ἀναμφίβολος ποιότης αὐτοῦ ἦτο ἡ ἐσωτερικὴ εὐγένεια, ἡ ἀριστοκρατία, ἃν θέλητε, ἐν τῇ ὑψηλοτέρᾳ σημασίᾳ τῆς λέξεως. Ἐν τῇ ὑπό διαφόρους συνθήκας ἐπικοινωνία μετ' αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος καί τῆς λεπτοτέρας εἰσέτι διαισθήσεως δέν ἠδύνατο νά παρατηρήσῃ εἰς αὐτόν τραχείας κινήσεις καρδίας: ἀντιπάθειαν, ἀπροσεξίαν, περιφρόνησιν, προσποίησην καί τὰ παρόμοια. Ἦτο ἀνὴρ εὐγενῆς ὡς δύναται νά εἶναι μόνον ὁ χριστιανός.

Ὁ Γέρων ποτέ δέν ἐγέλα ἠχηρῶς. Ποτέ δέν ὠμίλει κατά τρόπον διαφορούμενον. Οὐδέποτε περιεγέλασε καί οὐδέποτε ἠστετεύθη ἄλλους ἀνθρώπους. Ἐπὶ τοῦ συνήθως σοδαροῦ γαληνίου προσώπου αὐτοῦ μόλις ἐσχεδιάζετο ἐνίοτε ἐλαφρόν τι μειδίαμα, μὴ ἀνοιγομένων τῶν χειλέων (ἐκτός ἐάν ὠμίλει).

Ἀνθίστατο εἰς τοὺς πειρασμούς καί ὑπέμενεν αὐτούς μετά μεγάλης ἀνδρείας. Τό πάθος τοῦ θυμοῦ δέν εἶχε θέσιν εἰς αὐτόν. Ἀλλὰ παρά τὴν φανεράν ἀπλότητα, τὴν σπανίαν διαλλακτικότητα καί τὴν ὑπακοήν, ἦτο ἀπολύτως ἀντίθετος πρὸς πᾶν ψευδές, πονηρόν καί ἄσχημον. Κατάκρισις, χυδαιότης, μικρότης καί τὰ τοιαῦτα εἰς αὐτόν δέν εὐρίσκοντο. Ἐπὶ τούτου ἐξεδήλου ἔμμονον ἀκαμψίαν, ἀλλὰ κατά τρόπον ὥστε νά μὴ θλίβῃ τὸν ἁμαρτάνοντα, καί προσεῖχε νά μὴ προσβάλλῃ αὐτόν οὐχὶ μόνον ἐξωτερικῶς, ἀλλὰ, τό κυριώτερον, οὔτε καί διά τῆς κινήσεως τῆς καρδίας αὐτοῦ, διότι ὁ λεπτὸς ἄνθρωπος αἰσθάνεται καί τὰς κινήσεις τῆς καρδίας. Ἐπετύγχανε δέ τοῦτο προσευχόμενος ἐσωτερικῶς καί μένων ἡσυχος, ἀνεπηρέαστος ἀπὸ παντός δυστρόπου.

Παρετρεῖτο εἰς αὐτόν θέλησις σπανίας δυνάμεως, ἄνευ πείσματος· ἀπλότης, ἐλευθερία, ἀφοβία καί ἀνδρεία μετά πραότητος καί προσηνείας· ταπεινώσις καί ὑπακοή, ἄνευ δουλοπρεπείας καί ἀνθρωπαρεσκείας: Ἦτο ἀληθῶς ἄνθρωπος, εἰκὼν καί ὁμοίωσις Θεοῦ.

Ὡραῖος ὁ κόσμος, δημιουργήμα τοῦ μεγάλου Θεοῦ· ἀλλ' οὐδέν θαυμασιώτερον τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀληθοῦς ἀνθρώπου, τοῦ υἱοῦ Θεοῦ!

σέ μιὰ ἐποχή πού προσπαθεῖ νά ἐπιβάλλει μιὰ ἀντιστροφή τῆς ἠθικῆς, μέ κάθε τρόπο, σέ κάθε χῶρο. Τά παιδιά πού δέν ἔχουν διαμορφώσει ἀκόμα ἀξίες βομβαρδίζονται μέ μηνύματα πού ὀδηγοῦν στήν καλλιέργεια μίας τρομακτικῆς ἠθικῆς σύγχυσης, ὅπου πλέον τό κακό δέν ξεχωρίζει ἀπό τό καλό καί σιγά-σιγά παίρνει τή θέση του. Ἀκόμα κι ἂν κάποιες φορές στό τέλος νικᾷ τό καλό, εἶναι τόσο ἐκτενῆς καί ἀναλυτική ἡ παρουσίασή του κακοῦ, πού τελικά αὐτό κυριαρχεῖ στό μυαλό τοῦ παιδιοῦ. Πάντα μέσα ἀπό ἕνα ἐλκυστικό περίβλημα ἢ μιὰ ἐπιφανειακή δῆθεν παρουσίαση κάποιων καλῶν στοιχείων, τό παιδί χειραγωγεῖται νά θεωρεῖ τό καλό ὡς κακό καί τό κακό ὡς καλό. Στή θέση τῆς ἀγάπης μαθαίνει τό μῖσος καί τήν ἐκδίκηση, στή θέση τῆς ταπείνωσης διδάσκεται τόν ἐγωισμό καί τήν ὑπερηφάνεια τῆς δύναμης. Ὁ σκοπός ἀγιάζει τά μέσα καί τό καλό καταπνίγεται ἢ γλευάζεται. Ἡ πορεία τῶν πραγμάτων φαίνεται νά ἐξελίσσεται κάπως ἔτσι. Ἀπό τίς ἀπόλυτες ἀξίες τῆς Ἀγίας Γραφῆς ὀδηγούμαστε στή σχετικοποίηση τῶν ἀξιῶν καί στή συνέχεια στήν ἀποδοχή τῶν ἀντεστραμμένων ἀξιῶν τῆς νέας ἐποχῆς. Ἀπό τήν ἄρνηση ἀνοχῆς τῆς ἀμαρτίας ὀδηγούμαστε στήν ἀνοχή τῶν πάντων κι ἔπειτα στήν ἄρνηση ἀνοχῆς τοῦ καλοῦ. Ἀπό τήν ἀποκαλυπτόμενη Ἀλήθεια τῆς Ἀγίας Γραφῆς ὀδηγούμαστε στήν ἀπολυτοποιημένη ἀλήθεια τῆς ἐπιστήμης, γιά νά καταλήξουμε στήν ἐγκεντρική ἀλήθεια τῶν συναισθημάτων κι ἐμπειριῶν. Δηλαδή, ἀπό τήν ἀφετηρία ὅτι ἀλήθεια εἶναι «ὄ,τι πεῖ ὁ Θεός» πᾶμε στό ἀλήθεια εἶναι «ὄ,τι πεῖ ἡ ἐπιστήμη» καί ὕστερα στό ἀλήθεια εἶναι «ὄ,τι πεῖ τό συναίσθημα καί ἡ ἐμπειρία μου».

6. Προβολή τοῦ κακοῦ καί τοῦ δαιμονικοῦ

Ἀφοῦ, λοιπόν, χαθεῖ ἡ διάκριση καλοῦ καί κακοῦ, ἀφοῦ τό κακό βαπτισθεῖ σάν καλό καί εἰσβάλλει στή ζωή τοῦ παιδιοῦ, καλλιεργεῖται ἡ ἐπιθυμία γιά τό κακό καί ἡ ἀποστροφή γιά τό καλό. Τά παιδιά δέν θαυμάζουν πιά τούς καλούς ἤρωες, ἀλλά τούς δολοφόνους, τούς

ληστές. Πρὶν ἢ ἀντί νά μάθουν γιά τό Θεό καί τούς ἀγίους μαθαίνουν γιά τό διάβολο καί τούς δαίμονες.

Παράδειγμα, μεταξύ πάρα πολλῶν, τό computer game Painkiller, ἕνα παιχνίδι τό ὁποῖο «θά σᾶς βάλει νά πολεμήσετε ἐναντίον δαιμόνων, ζόμπι καί ἄλλων φρικιαστικῶν πλασμάτων... Ὁ Δαιμονάρχοντας Samael ...ἀποφασίζει νά κάνει μιὰ ἐμπορική συμφωνία μέ τόν ἥρωα τῆς ἱστορίας, ὁ ὁποῖος ἀναλαμβάνει νά ἐπιστρέφει τίς σατανικές ψυχές στήν κόλαση μέ ἀντάλλαγμα μαγικές δυνάμεις... Σταδιακά ὁ σκοπός τοῦ ἥρωα εἶναι, ἀποκτώντας ὅλο καί περισσότερες δυνάμεις, νά γίνεῖ ὁ ἴδιος Δαιμονάρχοντας²⁷.»

Δεύτερο παράδειγμα, τό καρτοπαιχνίδι Magic the Gathering²⁸, γνωστό ὡς Magic, εὐρέως διαδεδομένο καί ἀνάμεσα στούς Ἑλληνες ἐφήβους, στό ὁποῖο οἱ παίκτες συμμετέχουν σέ μιὰ διανοητική μάχη... Ὁ κάθε παίκτης ἀντιπροσωπεύει ἕναν ἰσχυρό μάγο πού πολεμáει γιά νά κυριαρχήσει σέ ἕνα μαγικό πεδίο ὑπαρξῆς²⁹. Τό Magic ἔχει τή δική του ὀρολογία βίας, τρόμου, τεράτων, νεκροζώντανων, μαγείας, νεκρομαντείας³⁰ κ.ἄ. καί περιέχει «πλάσματα πού καταστρέφουν τά πάντα. Ἡ βοήθεια τῶν δαιμόνων σέ ὀδηγεῖ στή νίκη³¹». Αὐτά διαβάζουμε στήν ἐπίσημη ἱστοσελίδα τῶν καταστημάτων Κάισσα τά ὁποῖα διακινοῦν τό Magic καί ἄλλα συναφή παιχνίδια καί βιβλία³². Ὁ παίκτης ξεκινᾷ συνήθως ἀπό 60 ἀρχικές κάρτες καί συνεχίζει νά μαζεύει ὅλο καί πιό πολλές. Στό παιχνίδι βρῖσκει κανεῖς καί κάρτες πού «δείχνουν φρικιαστικές ἀπεικονίσεις δαιμόνων καί μιὰ πού δείχνει μιὰ γυναῖκα ἔτοιμη νά θυσιασθεῖ³³». Ὁ σχολικός ψυχολόγος Dr Steven Kosser προειδοποιεῖ ὅτι «μπορεῖ νά προκληθεῖ σοβαρή βλάβη στά παιδιά πού ἐνθαρρύνονται μέ αὐτόν τόν τρόπο νά καθελώνονται σέ ἀπαίσιες, ζωώδεις δυνάμεις καί νά φαντάζονται ὅτι μέ τή μαγεία μποροῦν νά κατευθύνουν αὐτές τίς δυνάμεις³⁴». Κατά τόν Dr Kosser τό Magic «ὠθεῖ τά παιδιά σέ δύο παθολογικές πεποιθήσεις:

1) ότι η μαγεία είναι ένας τρόπος να πραγματοποιήσει και να επηρεάσει κανείς πράγματα και γεγονότα,

2) ότι τό να μαθαίνει και να παίζει κανείς παιχνίδια σχετικά με έπικλήσεις δαιμόνων, θυσίες πλασμάτων σε είδεχθη, σκληρά τελετουργικά, μαγικά για τήν άκίνητοποίηση και τό θάνατο τών έχθρων, και γενικά τό να ξοδεύει κανείς χρόνο σκεπτόμενος βαθιά για κτηνώδεις, σκοτεινές, επικίνδυνες δυνάμεις και για τό πώς θά τίς έλέγξει και θά τίς κατευθύνει μπορεί να θεωρείται ως ύγιής ψυχαγωγία³⁵. Έπίσης ό Dr Kossler τονίζει ότι τό Magic —και κατ' έπέκταση κάθε τί παρεμφερές— δημιουργεί γνωστική άσυμφωνία (cognitive dissonance), ή όποία άποτελεί ίσχυρό έργαλείο για τόν χειρισμό τών ανθρώπων. ΈΗ γνωστική άσυμφωνία έγκειται στό ότι όταν ένα άτομο διαπιστώσει άσυμφωνία ανάμεσα στις πεποιθήσεις, στάσεις ή άξιες του, ή μία διάσταση ανάμεσα σ' αυτές και τή συμπεριφορά του, τότε κινητοποιείται για να επαναφέρει κάποια συμφωνία ή άρμονία μέσα από άλλαγές στις γνωστικές διαδικασίες ή τή συμπεριφορά του³⁶. Έτσι, οί γονείς, ή Έκκλησία, ή Αγία Γραφή μπορεί να διδάσκουν ένα σύστημα άξιων, ένω οί συμπαίκτες, ό οδηγός του παιχνιδιού ή τό ίδιο τό παιχνίδι άσκούν μία αντίθετη έπιρροή. Μάλιστα τό παιδί έρχεται συχνά άντιμέτωπο και με τό δίλημμα «είμαι άρκετά μεγάλο για να χειριστώ ένα παιχνίδι φαντασίας με δαίμονες και μαγεία ή είμαι μαμóθρεφτο;»³⁷

Τρίτο παράδειγμα άποτελούν τά **παιχνίδια φανταστικών ρόλων**³⁸, τά όποία συνιστούν τήν μοντέρνα μορφή διασκέδασης μεταξύ

έφήβων. Στά παιχνίδια φανταστικών ρόλων οί παίκτες παίζουν μία ιστορία, δημιουργώντας ό καθένας τόν δικό του χαρακτήρα, τόν όποιο ένσαρκώνει καθ' όλη τή διάρκεια του παιχνιδιού, πού διαρκεί από έβδομάδες έως χρόνια. Σημαντικό στοιχείο τών παιχνιδιών αυτών είναι ότι ό παίκτης καλείται συνεχώς να κάνει έπιλογές, πού ξεκινούν από τήν έπιλογή του χαρακτήρα με τόν όποιο θά ταυτίζεται και φθάνουν μέχρι έπιλογές, όπως κλοπές, φόνοι, διασμοί, πώληση τής ψυχής του κ.ά. Ένδεικτικά άς δούμε τό πολύ διαδεδομένο μεταξύ τών παιδιών μας του Γυμνασίου και Λυκείου Dungeons & Dragons³⁹, γνωστό ως D&D. Στό παιχνίδι αυτό ό παίκτης διαλέγει σε ποιά φυλή άνήκει (άνθρώπων, ξωτικών, καταχθόνιων πλασμάτων κ.ά.)⁴⁰, σε ποιά τάξη θά άνήκει (βάρβαρος, δηλ. άγριος πολεμιστής, μάγος, κληρικός, δηλ. κύριος τής θείας μαγείας κ.ά.)⁴¹, τήν ποιότητα του χαρακτήρα του (καλός, ουδέτερος, νομίμως κακός, χαοτικά κακός, όπως οί δαίμονες, οί βρυκόλακες, τά όρκ κ.ά.)⁴² και έπειτα λαμβάνει οδηγίες συμπεριφοράς ανάλογα με τήν κάθε κατηγορία πού έπιλέγει. Ό παίκτης διαλέγει ακόμα και ποιόν θεό θά επικαλείται (τό θεό τής Μαγείας, τό θεό τής Φύσης, τό θεό τής Σφαγής, τό θεό τής Τυραννίας, τή θεά του Θανάτου και τής Μαγείας κ.ά.)⁴³ καθώς και τόν τρόπο έπιθεσης, τά όπλα και τόν τύπο τής μαγείας πού θά χρησιμοποιεί κάθε φορά⁴⁴. Δέν ύπάρχει σχεδόν κανένα D&D παιχνίδι πού οί παίκτες του δέν εμπλέκονται σε φόνο, έμπρησμό, βασανιστήρια, διασμό ή ληστεία⁴⁵.

Έτσι, ή άναισθητοποίηση στό κακό, ακολουθεί από τή συναισθηματική δίωσή του,

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Έπειδή πολλοί εκ τών αγαπητών άναγνωστών μās ρωτούν πώς μπορούν να βοηθήσουν και οικονομικά τήν προσπάθειά μας, τούς πληροφορούμε ότι για τόν σκοπό αυτόν άνοιξαμε τούς έξής δύο τραπεζικούς λογαριασμούς, όπου και μπορούν να καταθέσουν ό,τι προαιρετικά ή άγάπη τους:

Έθνική Τράπεζα: **421/614374-15** και Alpha Τράπεζα Πίστεως: **815-002101-039454**.

Έπίσης, **όσοι θέλουν**, μπορούν μέσω ΕΛ.ΤΑ. να μās ένισχύσουν οικονομικά με τήν ένθετη ταχυπληρωμή, ή όποία έχει πολύ χαμηλότερο ταχυδρομικό τέλος άπ' ό,τι ή συνηθισμένη ταχυπληρωμή.

Υπενθυμίζουμε ότι το περιοδικό άποστέλλεται δωρεάν. Γίνονται, όμως, με εύγνωμοσύνη δεκτές οί όποιες προαιρετικές εισφορές, μία και τό περιοδικό δέν έχει άλλους πόρους.

μέσα από ένα παιχνίδι ρόλων, πού επηρεάζει βαθιά τον παίκτη και δημιουργεί έθισμό. Γιατί πώς είναι δυνατόν να μην επηρεάζεται ο παίκτης, ο οποίος παίζει ένα τέτοιο παιχνίδι συνήθως 4-12 ώρες τή φορά και μάλιστα παίρνει και οδηγίες τί να κάνει στον «άνενεργό χρόνο» του, δηλαδή μέ τί θά ασχοληθεί ο χαρακτήρας του τίς ώρες έκτός παιχνιδιού⁴⁶; Και πώς είναι δυνατόν να μην καλλιεργούνται οι άρνητικές συμπεριφορές πού ύποδύεται τό παιδί στό παιχνίδι, όταν τό role-playing (ή τεχνική ρόλων) χρησιμοποιείται στήν ψυχοθεραπεία, προκειμένου να καλλιεργηθεί μιá όρισμένη συμπεριφορά; Και πώς μπορούμε να παραδλέψουμε τίς περιπτώσεις φόνων και αúτοκτονιών πού συνδέθηκαν μέ κάποια παιχνίδια φανταστικών ρόλων, όπως τό D&D⁴⁷;

Τά προαναφερθέντα παιχνίδια προωθούνται όργανωμένα και συστηματικά. Κάθε Παρασκευή βράδυ τά καταστήματα Κάισσα πού βρίσκονται σέ άρκετά μέρη τής Άθήνας και τής ύπόλοιπης Έλλάδας⁴⁸ διοργανώνουν τό Friday Night Magic, και τά παιδιά, στήν πλειονότητά τους έφηβοι, μαζεύονται για να παίξουν Magic⁴⁹. Άνά τακτά διαστήματα διοργανώνονται επίσης εκδηλώσεις, τουρνουά, και πανελλήνια πρωταθλήματα Pokemon και Harry Potter για τούς μικρούς, και Magic, D&D κ.ά. για τούς λίγο μεγαλύτερους⁵⁰. Στήν Άμερική ύπάρχει ειδικός οργανισμός πού εργάζεται για τήν προώθηση των παιχνιδιών ρόλων⁵¹ και τόν Αύγουστο του 2001 δημιουργήθηκε και στήν Άθήνα ό Έλληνικός Σύλλογος Παιχνιδιών Έπιτραπέζιων Ρόλων και Στρατηγικής, γνωστός ως Ε.Σ.Π.Ε.ΡΟ.Σ. μέ σκοπό τήν ανάπτυξη και διάδοση παιχνιδιών ρόλων κ.ά. στήν Έλληνική Έπικράτεια⁵². Μάλιστα κάθε Παρασκευή βράδυ μαζεύονται οι μεγαλύτεροι στό κτίριο του Ε.Σ.Π.Ε.ΡΟ.Σ.⁵³ για να παίξουν μέχρι τά μεσάνυχτα ή άργότερα ένα άλλο παιχνίδι ρόλων, τό Vampire: the Masquerade⁵⁴.

7. Εισαγωγή στή μαγεία, τόν αποκρυφισμό, τό σατανισμό

Η έρευνα απέδειξε ότι πολλά από τά άνωτέρω προϊόντα παιδικής ψυχαγωγίας, καθώς

και πλήθος άλλων⁵⁵, περιέχουν στοιχεία μαγείας, αποκρυφισμού ή σατανισμού και σαφώς μπορούν να προσανατολίσουν τά παιδιά μας προς μιá βαθύτερη γνωριμία μέ αυτά. Ήδη από τό 1996 ό π. Άντώνιος Άλεβιζόπουλος είχε αναφερθεί στίς διάφορες λέσχες παιχνιδιών φανταστικών ρόλων ως κατάλληλους χώρους για προσηλυτισμό στό νεοσατανισμό⁵⁶.

Χωρίς να «δαιμονοποιούμε» τά πάντα, θά πρέπει ξεκάθαρα να πούμε πώς ή αναβίωση τής μαγείας και του αποκρυφισμού, πού συστηματικά παρατηρείται στή σύγχρονη παιδική ψυχαγωγία, μπορεί πολύ εύκολα να οδηγήσει στό σατανισμό. Γι' αυτό θά ήταν ίσως χρήσιμο να θέταμε τίς ακόλουθες έρωτήσεις πριν από τήν έπιλογή όποιουδήποτε παιδικού αναγνώσματος, θεάματος ή παιχνιδιού:

1. Παρουσιάζεται ή μαγεία ως ένδιαφέροσα ή άναγκαία και ό μάγος ως καλός ή άνώτερος από τούς άλλους; Γίνεται διάκριση τής μαγείας σέ «καλή» μαγεία και κακή μαγεία⁵⁷;

2. Ύπερτονίζεται ή δύναμη;

3. Καλλιεργείται ή αντίστροφή τής ήθικης;

4. Ταυτίζεται τό παιδί μέ χαρακτηριστικούς, δαιμονικούς κ.τ.λ

5. Προβάλλεται τό μήνυμα «κάνω ό,τι θέλω έγώ»;

6. Τό κακό παρουσιάζεται μήπως ως καλό ή ως μιá ίση, άντιμαχόμενη πλευρά του καλού;

7. Οι γλωσσικοί όροι, τά σύμβολα, οι πρακτικές πού χρησιμοποιούνται μήπως είναι αποκρυφιστικού ή σατανιστικού περιεχομένου;

Έπίλογος

Όταν τό κέρδος δέν έχει καμιá αναστολή, όταν τό κακό έξαπλώνεται και όργανώνεται μέ ταχύτατους ρυθμούς, ό ρόλος των φορέων τής άγωγής είναι έξαιρετικά σημαντικός. Τά παιδιά μας, περισσότερο από ποτέ, έχουν σήμερα άνάγκη εύκαιριών για να γνωρίσουν τό ύγιές, τό καλό, τό άγιασμένο. Όταν τό σκοτάδι άπλώνεται παντού, άς στρέψουμε τά παιδιά μας στό φώς του Χριστού.

Παραπομπές

1. <http://www.aap.org/advocacy/childhealthmonth/media.htm>
2. <http://www.apa.org/releases/videogames.html>
3. ίδε 1
4. <http://www.apa.org/pubinfo/violence.html>
5. ίδε 4
6. Καθημερινή, Κυριακή 10 Νοεμβρίου 2002, σέλ.22
7. ίδε 1
8. <http://www.crimelibrary.com/criminology/kidkill/5.htm>
9. ίδε 1 και 4
10. Βλ. *Χρωματίζω τον κόσμο του Χάρι Πότερ*, εκδόσεις Ψυχογιός
11. Βλ. *Παιχνιδοσελίδες Digimon*, εκδόσεις Modern Times
12. *Μαθαίνω να ζωγραφίζω Digital Digimon Monsters*, εκδόσεις Modern Times
13. Τό όνομα Digimon άκολούθησε ως άλλαγή του άρχικου όνόματος Digital Demons, όπως φαίνεται στο <http://www.crossroad.to/text/articles/Digimon.html>
14. <http://www.crossroad.to/articles2/2002/aliens.htm>
15. <http://www.yugiohkingofgames.com/background.htm>
16. Άπό την ταινία *Pokemon Τό ξόρκι τών UNKNOWN*
17. Έφημ. «*Ελευθεροτυπία*», Κυριακή 23-12-2002, τό Έψιλον, σελ.32
18. Πολύ συχνό μοτίβο στά παιχνίδια ρόλων πού θά άναλυθοϋν παρακάτω
19. Άπό τό περιοδικό *Witch*, τεϋχος 3, Ίανουάριος 2003, εκδόσεις Νέα Άκτίνα Α.Ε.
20. Άπό τό περιοδικό *Witch*, τεϋχος 1, Νοέμβριος 2002, εκδόσεις Νέα Άκτίνα Α.Ε.
21. <http://www.watchmanjournal.org/000131/html>
22. «*Η Τριλογία του κόσμου*» έχει πουλήσει εκατομμύρια αντίτυπα παγκοσμίως και θά άρχίσει νά προβάλλεται ως κινηματογραφική ταινία στά τέλη του 2003
23. «*Τό Κεχρμπαρένιο Τηλεσκοπίο*», Έκδόσεις Ψυχογιός, σελ. 467
24. Σέ συνέντευξή του τόν Αϋγουστο του 2000, <http://www.avnet.co.uk/home/amaranth/Critic/ivpullman.htm>
25. Συγκρίνετε τά γραφόμενά του μέ τίς πεποιθήσεις του νεοσατανισμού όπως άναλύονται στό διβλίο του π. Άντωνίου Άλεδιζόπουλου «*Νεοσατανισμός. Όρθόδοξη θεώρηση και άντιμετώπιση*», Έκδ. Διάλογος
26. <http://home.swipnet.se/~w-49954/English/pull.html>
27. Περιοδικό *PC master*, τεϋχος 153, Ίούλιος 2002, σελ. 30
28. Τό παιχνίδι *Magic the Gathering* άνήκει στην κατηγορία τών παιχνιδιών συλλεκτικών καρτών (collectible card games | CCGs). Τά παιχνίδια συλλεκτικών καρτών έχουν κατηγοριοποιηθεί σέ «φαντασίας» (Magic, Pokemon), «έπιστημονικής φαντασίας» (Star Trek, Star Wars), «γοθθικού τρόμου» (Vampire: the Eternal Struggle), «πολεμικών τεχνών» (Highlander, Shadowfist), «παγκόσμιας συνωμοσίας» (X-Files, Illuminati)
29. http://www.wizards.com/magic/MTG_New_Player.asp
30. <http://plumeria.vmath.ucdavis.edu/~saintly/gaming/MTG.html>
31. <http://virtuals.compulink.gr/kaissa/games/ccg/mtg/nemesis.html>
32. <http://virtuals.compulink.gr/kaissa/games.html>
33. <http://www.rickross.com/reference/satanism/satanism39.html>
34. <http://home.netcom./~efny/candance/crisis9.html>
35. Steven Kosser, the *Kosser Education Newsletter*, Vol.3, No 10a, σελ.1,2
36. Σύντομο έρμηνευτικό λεξικό ψυχολογικών όρων, Έκδόσεις Δωδώνη, σελ. 69
37. ίδε 35, σελ. 4
38. Γνωστά ως fantasy role-playing games (FRPGs) όπως τά : Dungeons & Dragons, Vampire, Werewolf
39. Μεταφράζεται ως Μπουντρούμα και Δράκοι
40. Άπό τό έγχειρίδιο του παιχνιδιού, *Dungons & Dragons Player's Handbook*, Wizards of the Coast, 2000, σελ. 12 - 13
41. ίδε 40, σελ. 21
42. ίδε 40, σελ. 88-90
43. ίδε 40, σελ. 31
44. ίδε 40, σελ. 156-274
45. <http://www.watchman.org/occult/frpgames2.htm>
46. <http://mhatsakhull.badnet.gr/esperos/ABN/World/Influence.htm>
47. ίδε 45
48. έπίσης και τά καταστήματα «Ψυχής τά Λαμπυρίσματα» στό Νέο Κόσμο, τό «Start Game 3» στην Ήλιούπολη, «Τό Μοντέλο» στά Χανιά και τό «Σάχ Μάτ» στην Καδάλα
49. <http://virtuals.compulink.gr/kaissa/tourn/tourn.html>
50. ίδε 49 και τά σχετικά προγράμματα
51. Η Committee for the Advancement of Role-playing Games πού έδρεϋει στό Τέξας
52. <http://mhatsakhull.badnet.gr/esperos/EspGeneral.asp>
53. Στην περιοχή του Άγίου Παντελεήμονος Άττικής
54. <http://mhatsakhull.badnet.gr/esperos/ABN/World/World.htm> Ίανουάριος 2003
55. Όπως ή σειρά «Άνατριχίλες», οί πρόσφατες ταινίες «Σκούμπι-Ντού» και «Ο Άρχοντας τών Δαχτυλιδών» κ.ά.
56. *Νεοσατανισμός. Όρθόδοξη θεώρηση και άντιμετώπιση*, Έκδ. Διάλογος 1996, σελ. 185
57. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τά διβλία του Χάρ-

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ Α΄ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ, Τό μεγαλειό τῆς Θείας Λατρείας. ΠΑΡΑΔΟΣΗ Ἡ ΑΝΑΝΕΩΣΗ: (27 Φεβρουαρίου – 1 Μαρτίου 2002), Περιοδικό «Θεοδρομία», τεύχη 1-3, Ἰανουάριος- Σεπτέμβριος 2002, σσ. 447

Μοῦ ἐζητήθη φιλικά νά παρουσιάσω, τό κατά δύναμιν, τόν καλαισθητο αὐτό τόμο τοῦ ἐγκρίτου καί πολύ γνωστοῦ στούς Ὁρθοδόξους ἀγωνιστάς τῆς Πίστεως περιοδικοῦ «Θεοδρομία», πού ἐκδίδεται ἀπό τήν «Ἐταιρείαν Ὁρθοδόξων Σπουδῶν», τῆς ὁποίας προΐσταται ὁ ἐκλεκτός συνάδελφος καί ἀκαδημαϊκός συνάδελφος πρωτοπρεσβύτερος Θεόδωρος Ζήσης. Βέβαια, ὅταν καλεῖσαι νά περιγράψεις, ἔστω, ἕνα βιβλίον στό ὁποῖο φιλοξενεῖται καί δικό σου κείμενο, δέν εἶναι εὐκολο, οὔτε καί ἐνδεδειγμένο. Γι' αὐτό θά περιορισθῶ στήν σημασία τοῦ τόμου αὐτοῦ στό σύνολό του, ἀφήνοντας στούς ἀναγνώστας του νά κρίνουν καί τήν ταπεινή δική μου συμβολή.

Τά τελευταῖα χρόνια ἔχουν συγκληθεῖ διάφορα λειτουργικά συνέδρια, ἐκκλησιαστικά καί ἐπιστημονικά, τά ὁποῖα ἀσχολήθηκαν μέ καιρία θέματα τῆς λειτουργικῆς παραδόσεώς μας καί προσέφεραν πολλά στήν διερεύνησή της, ἀλλά καί στά αἰτήματα γιά ἐπανεύρεση, σέ πολλές περιπτώσεις, τῆς εὐθείας γραμμῆς της, ὥστε ὅλα νά συνεχίζονται (αὐτό, ἄλλωστε σημαίνει παράδοση, τήν ἀδιάκοπη καί ἀπρόσκοπτη συνέχεια) νά τελοῦνται καί νά κατανοοῦνται, ὅπως τά οἰκονόμησαν οἱ πανάγιοι Πατέρες μας, οἱ πάντοτε τά πάντα καλῶς διατάττοντες, σ' ὅλο τό φάσμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας πραγματικότητας.

Ἡ ἀγωνιώδης προσπάθεια «ἐπιστροφῆς», δυναμικῆς καί ὄχι τυπικῆς ἀσφαλῶς, εἰς τήν λειτουργική θεολογία καί πράξη τῶν Ἁγίων μας Πατέρων ἔχει ἐπανειλημμένα ἐκφρασθεῖ μέ τόν ὄρο «ἀνανέωση», ὁ ὁποῖος, ὅμως, μπορεῖ νά κατανοηθεῖ κατά ποικίλους τρόπους καί νά σημαίνει διάφορα πράγματα. Κάποιες φορές ὁ ὄρος προσέλαβε τό καθιερωμένο ἀπό τήν 6' Βατικανή Σύνοδο (1962-1965) νόημα,

πού περιέχεται στόν πολύ γνωστό στή δυτική κοινωνία ὄρο «aggiornamento» (ἐκσυγχρονισμός), πού κατήντησε σύνθημα πρῶτα ἐκκλησιαστικό-θεολογικό, γιά νά περάσει καί στόν χῶρο τῆς πολιτικῆς, μέ ἱστορική ἀφετηρία τήν ἔννοια τῆς «ἀλλαγῆς», ὅπως τήν ἔθεσε ἡ Γαλλική Ἐπανάσταση τοῦ 1789.

Αὐτός ἦταν ὁ λόγος, πού ἡ Ἐταιρεία Ὁρθοδόξων Σπουδῶν θεώρησε καλό νά συγκαλέσει καί ἕνα δικό της συνέδριο γιά τήν μελέτη τοῦ προβλήματος αὐτοῦ καί ὄλων τῶν συναφῶν ὑποθεμάτων, πού τονίζονται συνεχῶς ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τήν ἐπιδιωκομένη ἀνανέωση τῆς λατρείας μας. Ὅπως ἄλλωστε, ἐγράψαμε καί ἀμέσως μετά τή διεξαγωγή τοῦ Συνεδρίου, ἡ συγκρότησή του δέν εἶχε «ἀντιεκκλησιαστικό» καί ἐπιθετικό χαρακτήρα, ἀλλά ἐνσάρκωσε τήν ἐπιθυμία ἀποσαφηνίσεως κάποιων πραγμάτων, τήν διόρθωση κάποιων θέσεων ἢ τήν ἐπισήμανση καιριῶν καί λεπτῶν ὀψεων τοῦ γενικότερου προβληματισμοῦ, πού δέν εἶχαν ληφθεῖ ἕως τότε ὑπ' ὄψιν. Πολύ ὀρθά ὑπογραμμίζει στό εἰσαγωγικό σημείωμά του ὁ ἐκδότης τοῦ τόμου (π. Θ.Ζ.): «Ἐπειδή ἡ περιώνυμη “Λειτουργική Ἀνανέωση” (σημ. π. Γ.Δ.Μ.: ὅπως κατανοεῖται ἀπό κάποιους) ἐπιδιώκει νά ἀποδομήσει τήν Ὁρθόδοξη Λατρεία ἀπό τά διαχρονικά ἐξαιρετά χαρακτηριστικά της, ὥστε νά ἀκολουθήσουμε πιό εὐκολα, χωρίς ταυτότητα, τόν δρόμο τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καί τῆς Παγκοσμιοποίησης, μέ τήν ἐπίκληση μάλιστα ποιμαντικῶν ἀναγκῶν, καί ἐπειδή ὅλη ἡ σχετική ἐπιχειρηματολογία βρῖσκει εὐήκοα ὦτα σέ ἀπληροφόρητους πιστούς, κληρικούς καί λαϊκούς, ἦταν ἀπαραίτητο νά ἀκουσθεῖ ἰσχυρός ὁ ἁγιασμένος λόγος τῆς Παραδόσεως, τῶν Ἁγίων Πατέρων καί πολλῶν συγχρόνων κληρικῶν καί μοναχῶν, πού ἀγωνιοῦν γιά τά τεκταινόμενα». Αὐτός ἦταν ἕνας ἀπό τούς κυρίους στόχους τῆς συγκλήσεως αὐτοῦ τοῦ Συνεδρίου.

Μία σειρά σημαντικῶν ἀνακοινώσεων, ὅπως γνωρίζουν ἤδη ὅσοι τό παρηκολούθησαν, ἀνέπτυξαν πολλές ὀψεις τῆς προβληματικῆς τοῦ Συνεδρίου, πού ἐτέθη διαζευκτικά:

«Παράδοση ἢ ἀνανέωση;» καί ἔδωσαν ἀπαντήσεις θεμελιούμενες στήν λειτουργική πείρα τῶν συντακτῶν τους ἢ (καί) στίς ἐπιστημονικές ἔρευνές των. Τά ὀνόματα εἶναι πολλά καί ἔγκριτα στήν ἐκκλησιαστική μας οἰκογένεια. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γουμένισσης, Ἄξιουπόλεως καί Πολυκάστρου κ. Δημήτριος, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεος, ὁ σεβαστός ἀγιορείτης Γέρον Μωϋσῆς, σεβάσμιοι Καθηγούμενοι, Πανοσιολογιώτατοι Ἀρχιμανδριταί καί ἄλλοι κληρικοί καί λαϊκοί, πανεπιστημιακοί ἢ ἐκπαιδευτικοί ἐρευνηταί καί ἐρευνητήριες ἀνέπτυξαν τό θέμα τους, παρουσία ἑνός πολυαρίθμου καί ὑψηλοῦ ποιοῦ ἀκροατηρίου. Ἀποφεύγουμε κάθε ἄλλη λεπτομερῆ ἀναφορά στά πρόσωπα, διότι καί πολλά εἶναι καί ἀνεφέρθησαν στήν παρουσία τοῦ Συνεδρίου μετά τήν διεξαγωγή του ἢ θά τά δεῖ ὁ φιλότιμος ἀναγνώστης τοῦ τόμου. Βέβαια, εἶναι γνωστό, ὅτι τό Συνέδριο αὐτό, πού ἔλαβε χώρα στήν AULA (Κεντρική Αἴθουσα) τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, μέ τήν πρόθυμη εὐλογία καί συμπαράσταση τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος Β΄, ἔλαβε δίκαια τόν χαρακτηρισμό «Συνέδριο τῶν αἰφνιδίων ἀσθενειῶν», διότι κάποιοι ὁμιληταί ἐμποδίσθηκαν τήν τελευταία στιγμή νά παραστοῦν, διότι οἱ ἄμεσοι Προϊστάμενοί τους τούς ἀνάγκασαν νά «ἀσθενήσουν αἰφνιδίως». Βέβαια, οἱ ἀνακοινώσεις τους ἀνεγνώσθησαν ἢ παρουσιάσθησαν ἀπό ἀντικαταστάτες τους (τό δάρος αὐτό ἀνέλαβε κυρίως ὁ π. Θεόδωρος Ζήσης, πού ἐκάλυψε τά κενά κατά τόν καλύτερο τρόπο), ὥστε τό Συνέδριο νά μή χάσει τίποτε ἀπό τήν θεματική καί τήν προσφορά του.

Στό σημεῖο, ὅμως, αὐτό πρέπει νά λεχθεῖ,

ὅτι ἀπέχουμε πολύ ἀπό τό νά διώνουμε τήν ἐν Χριστῷ ἐλευθερία (πρβλ. Γαλ. 5, 1) στόν ἐκκλησιαστικό μας χῶρο. Κάποιοι κληρικοί καί μάλιστα ὑψηλῶν βαθμίδων, ζοῦμε ἀκόμη στήν «τουρκοκρατία», νομίζοντας ὅτι μέ τήν τρομοκρατία καί τήν ἀπαγόρευση θά ἐπιβληθοῦμε, ἐνῶ προκαλοῦμε ἀκόμη περισσότερο καί κάνουμε τό πρόβλημα ἀκόμη μεγαλύτερο, ἐκτιθέμενοι ἀνεπανόρθωτα. Ἄλλωστε, ἕνα εἶδος «προληπτικῆς λογοκρισίας» μόνο σέ ἀνελεύθερα – ἀπολυταρχικά καθεστώτα συνηθίζεται. Ὡς Ἕλληνες, καλόν εἶναι νά ἐφαρμόζουμε σ' αὐτές τίς περιπτώσεις τό ἀρχαιοελληνικό «Ἔκουσον μέν, πάταξον δέ!» Ἄλλά αὐτά εἶναι πλέον παρελθόν. Τά σημειώνουμε μόνο διά τήν «τῶν μελλόντων ἄσκησίν τε καί ἐτοιμασίαν», διότι ἡ Ἐταιρεία Ὁρθοδόξων Σπουδῶν μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ θά συνεχίσει τά συνέδρια καί τίς ἐκδόσεις της, διά τόν ἐμπλουτισμό τῆς Θεολογίας μας καί διακονίαν τοῦ πιστοῦ λαοῦ μας.

Τό περιεχόμενο τῶν ἀνακοινώσεων δέν θά μᾶς ἀπασχολήσει ἐδῶ, διότι πρέπει νά μελετηθεῖ ἀπό τόν πιστό λαό μας καί κυρίως ἀπό τούς εἰδικούς λειτουργιολόγους, καί πρό πάντων, τούς κληρικούς μας, παντός βαθμοῦ, διότι προσφέρει ἀφορμές γιά ἐποικοδομητική συζήτηση. Ἰδιαίτερα, κατά τήν ταπεινή μας γνώμη, πρέπει νά γραφοῦν βιβλιοκρισίες ἀπό ἄλλους καί γιά τόν Τόμο στό σύνολό του καί γιά τά ἐπί μέρους θέματά του, ὥστε νά προκύψει ὠφέλεια πνευματική, ἀφοῦ κατά τό γνωστόν «καί οἱ κρίνοντες κρίνονται». Τό σημείωμά μας αὐτό ἐπεδίωξε νά δώσει ἀπλῶς τό ἔναυσμα γιά μιὰ παρόμοια εὐλογημένη συζήτηση. Πιστεύουμε ὅτι ἀξίζει τόν κόπο...

Πρωτ. Γεώργιος Δ. Μεταλληνός

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ἐπιτροπή Πολιτῶν: Ζητοῦμε ἀπό τήν πολιτεία νά ἐπέμβει καί νά ἀπαγορεύσει τήν βεδήλωση τῶν ἱερῶν συμβόλων τῆς πίστες μας

Ἄνάμεσα στίς μεταμφιέσεις πού ὑπάρχουν σέ πολλά καταστήματα μέ ἀποκριάτικα εἶδη, εἶναι καί ἡ «στολή» ἱερέα ἢ ὁποῖα συνοδεύεται ἀπό ἕναν μεγάλο «χρυσό» σταυρό. Οἱ «χρυσοί» αὐτοί σταυροί μέσα σέ διαφανεῖς σακοῦλες, κρέμονται ἀπό γάντζους ἢ βρῖσκονται σωρηδόν στό ράφια ἀλλά ἀκόμη καί στό πάτωμα τῶν καταστημάτων, ἀνάμεσα στό ὑπόλοιπα ἀποκριάτικα εἶδη. Ὁ Τίμιος Σταυρός καί ἡ ἱεροσύνη βεδηλώνονται καί γίνονται ἐξαρτήματα καρναβαλιοῦ. Εὐθύνη γιά τήν ἀπαράδεκτη αὐτή κατάσταση ἔχουν οἱ κατασκευαστές καί εἰσαγωγεῖς τῶν εἰδῶν μεταμφίεσης, ἀλλά καί τά καταστήματα, πού διακινοῦν τό σχετικό ὑλικό. Κανείς δέν μπορεῖ νά ἰσχυρισθεῖ ὅτι ὁ

λαός μας εἶναι ἀδιάφορος γιά τήν πίστη του. Τό ἀποδεικνύουν τά ἑκατομμύρια τῶν ὑπογραφῶν πού ζητοῦν νά ἀναγράφεται στίς ταυτότητες τό θρησκευμά τους καί οἱ χιλιάδες ἄνθρωποι πού περιμένουν ὑπομονετικά πολλές ὥρες στό προσκυνήματα.

Γι' αὐτό πιστεύουμε ὅτι δέν ἐπιτρέπεται σέ κανέναν νά διακωμωδεῖ τό τίμιο ράσο, πού συχνά δάφτηκε στό αἷμα γιά τήν προάσπιση τῆς πίστες καί τῆς πατρίδας. Ζητοῦμε ἀπό τήν πολιτεία νά ἐπέμβει καί νά ἀπαγορεύσει τήν βεδήλωση τῶν ἱερῶν συμβόλων τῆς πίστες μας καί νά περιφρουρήσει τή θρησκευτική μας παράδοση σύμφωνα μέ τήν ἰσχύουσα νομοθεσία καί τό Σύνταγμα.

Γιά τήν Ἐπιτροπή Πολιτῶν
Ἀγγελική Κατελούζου-Μηλιῶνη
Πεντέλης 1, 15343 Ἁγία Παρασκευή

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Εὔγε στόν Παναγιώτατο Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης

Μέ μεγάλη ἀνακούφιση πληροφορηθήκαμε τήν ματαίωση (ἄς ἐλπίσουμε ὅτι δέν θά γίνει τελικῶς κάπου ἄλλοῦ) τῆς ἀναγγελθείσης διαθρησκειακῆς συναντήσεως τῆς 29ης Μαΐου στή Θεσσαλονίκη, γιά τήν ὁποῖα γράφουμε καί στό Σημείωμα τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς. Ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ.κ. Παντελεήμων ὁ Β' γιά ἄλλη μιά φορά ἀποδεικνύεται ἄξιος τοῦ τίτλου του καί δείχνει τόν δρόμο καί σέ ἄλλους. Παραθέτουμε τό σχετικό Δελτίο Τύπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.

«Ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ.κ. Παντελεήμων ὁ Β', ὅστις τυγχάνει γνήσιος Ὁρθόδοξος Ἑλληνοῦς Ἱεράρχης, καί

αὐτό ἄς τό ἔχουσιν ὑπ' ὄψιν των ἅπαντες, εὐρίσκειται εἰς τήν εὐχάριστον θέσιν νά γνωρίσει πρὸς τό Χριστεπώνυμον Πλήρωμα, ὅτι κατόπιν ἐνεργειῶν τοῦ ἐματαιώθη ὀριστικῶς ἡ διαθρησκειακή συνάντησις, ἥτις εἶχε προγραμματισθῆ νά λάβῃ χώραν ἐν Θεσσαλονίκη τήν 29ην Μαΐου ἐ.ἔ., ὑπό τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καί τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἡ ἀπόφασις αὐτή τυγχάνει ἀμετάκλητος, καί ὡς ἐκ τούτου, οὐδεὶς λόγος δέον νά γίνεται περὶ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, καθ' ὅτι κατόπιν τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ.κ. Παντελεήμονος τοῦ Β' ἐματαιώθη ἡ ἐν λόγω συνάντησις ὀριστικῶς».

‘Ο Καρδινάλιος Κάσπερ στην ‘Αθήνα

‘Ο ‘Αρχιεπίσκοπος και οί συνεργάτες του όμολογούν τόν κίνδυνο σχίσματος αλλά προχωρούν!

Παραθέτουμε δημοσίευμα της έφημερίδος «*Τό Βήμα*» (11.2.2003), πού δίδει περιεκτικά τήν δημοσιογραφική πλευρά τού θέματος. ‘Η έκκλησιολογική και ούσιαστική πλευρά προσεγγίζεται στό Σημείωμα της Συντακτικής ‘Επιτροπής (βλ. σ. 2) και συνοψίζεται στή δήλωση τού Μητροπολίτου Καλαβρύτων ότι, παρά τόν κίνδυνο σχίσματος στους κόλπους της ‘Εκκλησίας της ‘Ελλάδος από τά άνοιγματα προς τόν πάπα, έμεις προχωρούμε!

Τό δημοσίευμα υπό τόν τίτλο «Πρόσκληση Πάπα στόν κ. Χριστόδουλο νά έπισκεφθει τό Βατικανό» έχει ως έξής:

«Υπάρχει άνοιχτή πρόσκληση τού Πάπα ‘Ιωάννη-Παύλου Β΄ νά έπισκεφθει ό Μακαριώτατος ‘Αρχιεπίσκοπος ‘Αθηνών και Πάσης ‘Ελλάδος κ. Χριστόδουλος τό Βατικανό. ‘Ωστόσο δέν έπιθυμούμε νά τόν πιέσουμε» δήλωσε άργά χθές στό «*Βήμα*» ό καρδινάλιος κ. Βάλτερ Κάσπερ, πρόεδρος της έπιτροπής της Ρωμαιοκαθολικής ‘Εκκλησίας για τήν ένότητα των χριστιανών. ‘Ο κ. Κάσπερ έφθασε στην ‘Αθήνα χθές τό άπόγευμα, έπικεφαλής τετραμελοϋς αντιπροσωπείας τού Βατικανού και θά συναντηθει σήμερα τό μεσημέρι μέ τόν ‘Αρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο. Σύμφωνα μέ πληροφορίες, ό κ. Κάσπερ θά έπιδώσει στόν κ. Χριστόδουλο έπιστολή τού Πάπα ‘Ιωάννη-Παύλου Β΄. ‘Ο καρδινάλιος θά παραμείνει στην ‘Αθήνα ως τήν Παρασκευή και θά έχει συνομιλίες μέ τά μέλη της έπιτροπής διορθοδόξων και διαχριστιανικών σχέσεων, παρακολουθήσεως ευρωπαϊκών θεμάτων και διοηθικής. Στόχος των δύο πλευρών είναι μία βήμα προς βήμα προσέγγιση σε θέματα πού ένώνουν τις δύο ‘Εκκλησίες, όπως τά κοινωνικά προβλήματα αλλά και οί κοινές ρίζες στή διαμόρφωση τού πολιτισμού της Ευρώπης, μακριά από ζητήματα δογματικών θεμάτων. Χθές τό βράδυ οί κ.κ. Χριστόδουλος και Κάσπερ παρευρέθησαν σε συναυλία πού έδωσαν από κοινού οί Μαϊστορες της Ψαλτικής Τέχνης μέ έπικεφαλής τόν κ. Γρ. Στάθη και ή Nova Schola Gregoriana της Βερόνας μέ χοράρχη τόν ‘Αλδέρτο Τοϋρκο».

Διαθρησκειακό Παρατηρητήριο

«Είς τήν δημιουργία παρατηρητηρίου διά τήν μελέτην τού πολυφυλετισμού και έναντίον τού ρατσισμού προσανατολίζεται ή ‘Εκκλησία της ‘Ελλάδος. ‘Η άπόφασις έλήφθη τήν 10ην ‘Ιανουαρίου 2003 υπό της ‘Ιεράς Συνόδου της ‘Ιεραρχίας της ‘Εκκλησίας της ‘Ελλάδος, ή όποία άνέθεσε εις τόν Μητροπολίτην Δημητριάδος κ. ‘Ιγνάτιο νά καταρτίση μελέτην. Στόχος τού παρατηρητηρίου θά είναι ή μελέτη των θεολογικών και έκκλησιολογικών ζητημάτων, τά όποια ανακύπτουν από τήν μετατροπή της ‘Ελληνικής κοινωνίας εις πολυπολιτιστικήν, πολυφυλετικήν και πολυθρησκευτικήν. Οί έπιστήμονες, οί όποιοι θά συμμετέχουν, θά ασχολούνται μέ τήν ανάπτυξιν των διαχριστιανικών και διαθρησκειακών σχέσεων και θά εισηγούνται τήν άνάληψιν συγκεκριμένων πρωτοβουλιών διά τήν άνταλλαγήν άπόψεων και θέσεων. (‘Εφημ. «*Ορθόδοξος Τύπος*» 31.1.2003).

Σχόλιο «Π»

‘Ας ευχηθοϋμε οί εισηγήσεις αυτές νά μήν είναι σαν τις προτάσεις τού Μητροπολίτου Κοζάνης κ. ‘Αμβροσίου (βλ. σχετικά στή σελ.29).

Γενική Συνέλευση ‘Επιτροπής τού Π.Σ.Ε. στην ‘Αθήνα

‘Η Δ.Ι.Σ. μετά από εισήγηση της Συνοδικής ‘Επιτροπής Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων άπεφάσισε νά φιλοξενήσει στην ‘Αθήνα τή Γενική Συνέλευσι της «‘Επιτροπής για τήν Μαρτυρία και τήν ‘Ιεραποστολή» τού Παγκοσμίου Συμβουλίου ‘Εκκλησιών (Π.Σ.Ε.) πού θά πραγματοποιηθει τό 2005.

Συνέδριο τόν Μάιο για τις χριστιανικές ρίζες της Ευρώπης

Στό πλαίσιο της «νέας έποχής» έξωστρεφείας για τήν ‘Εκκλησία της ‘Ελλάδος έντάσσεται και ή πραγματοποίηση Συνεδρίου μέ θέμα «‘Αρχές και ‘Αξίες για τήν Οικοδόμηση της Ευρώπης» πού έχει προγραμματισθει για τόν προσεχή Μάιο. Τό Συνέδριο θά συνδυασθει μέ τήν άσκηση της προεδρίας της Ευρωπαϊκής ‘Ενώσεως από τήν ‘Ελλάδα για τό πρώτο έξάμηνο τού 2003.

Τό πρόβλημα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἐσφιγμένου

Μόνο θλίψη προξενεῖ ἡ τροπή πού ἔλαβε τό χρονίζον ἀπό τριακονταετίας περίπου θέμα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἐσφιγμένου.

Ὅπωςδήποτε οἱ Ἐσφιγμενίτες δέν εἶναι ἐκκλησιολογικῶς τακτοποιημένοι. Τό ἀντίθετο μάλιστα, ἀφοῦ καί ὁ νῦν ἡγούμενος δέν ἔχει κανονική χειροτονία ἀλλά καί ἡ Ἀδελφότης τῆς Μονῆς δέν ἀρκέσθηκε στή διακοπή μνημοσύνου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀλλά βρίσκεται σέ κοινωνία μέ τοῦλάχιστον μία ἀπό τίς μερίδες σχισματικῶν Παλαιοημερολογιτῶν καί, ὅπως ἀκούγεται, ἀναβαπτίζουν τούς προσερχομένους ἀπό τό νέο ἡμερολόγιο. Τό ὅτι ἀποκλείουν τή συμμετοχή τους στήν Ἱερά Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὁρους «ἵνα μή μιανθῶσι» ἐκ τῆς συμπροσευχῆς μέ τούς ὑπολοίπους Ἁγιορείτας κατά τή διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, φανερῶναι τό μέγεθος τοῦ προβλήματος. Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά ὅμως, ἡ ἀπέλασή τους ἀπό τό Ἁγιον Ὁρος μέ διοικητικά μέτρα καί οἱ ταυτόχρονες διαβεβαιώσεις περί ἀποκλεισμοῦ χρήσεως δίαις, συνιστοῦν μίαν ἀντίφαση, δυσνόητη ἀπό τό εὐρύ κοινό, τό ὁποῖο βλέπει ὅτι μοναχοί καί κληρικοί ἐπιστρατεύουν τήν κοσμική ἐξουσία, γιά νά ἐκδιώξουν κάποιους συναδέλφους τους, μέ τούς ὁποίους διαφωνοῦν σέ καθαρῶς θρησκευτικά ζητήματα. Ἀλλά καί ἡ μελετωμένη ἀπό τήν Ἱερά Κοινότητα λύση τῆς δημιουργίας μιᾶς νέας «νομίμου», ἀλλά «ὑπερορίου» ἀδελφότητος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἐσφιγμένου, ἡ ὁποία θά ἐρίξει συνεχῶς μέ τήν ὑπάρχουσα σχισματική καί θά διεξάγει ἀτέλειωτους νομικούς ἀγῶνες γιά τήν ἐγκατάστασή της στήν μονή καί τήν νομή τῶν κειμηλίων καί λοιπῶν κτημάτων της, φοβοῦμεθα ὅτι θά δημιουργήσει περισσότερα προβλήματα ἀπό αὐτά πού φιλοδοξεῖ νά λύσει.

Ὅπως πληροφορηθήκαμε, στό θέμα τῆς Μονῆς Ἐσφιγμένου ὑπῆρχε περίπτωση παρεμβάσεως ἀκόμη καί τοῦ ἀμερικανικοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, τό ὁποῖο θά κατηγοροῦσε τήν ἑλληνική κυβέρνησι γιά παραβίαση τῶν θρησκευτικῶν ἐλευθεριῶν καί τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, στήν περίπτωση πού θά χρησιμοποιοῦσε ἀστυνομική δία γιά τήν ἐκκένωση τῆς Μονῆς. Ἡ ἐκτόξευση τέτοιων κατηγοριῶν κατά τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καθῶς, μάλιστα ἔχει γιά τό πρῶτο ἐξάμηνο τοῦ 2003 τήν προεδρία τῆς Εὐρωπαϊκῆς

Ἐνώσεως καί ἐνῶ ἐπίκειται ἡ ἀμερικανική ἐπίθεση στό Ἰράκ, κάνει τό θέμα ἀκόμη πιό δύσκολο καί λεπτό.

Ὅμως, τό θλιβερότερο ὅλων εἶναι ὅτι τό ζήτημα προσπάθησε νά ἐκμεταλλευτεῖ ἡ ἐν Ἑλλάδι παπική προπαγάνδα, ἡ ὁποία διά τοῦ ἐκπροσώπου τῆς παπικῆς συνόδου στήν Ἑλλάδα Σεβαστιανοῦ Ρούσου δήλωσε, ὅτι ἡ ἀπέλαση τῶν Ἐσφιγμενιτῶν ἀπό τό Ἁγιον Ὁρος «ἴσως νά σηματοδοτεῖ τήν πρώτη διστακτική βελτίωση στίς σχέσεις Καθολικῶν καί Ὁρθοδόξων, μετά τήν μονοήμερη ἐπίσκεψη τοῦ Πάπα στήν Ἀθήνα τόν Μάιο τοῦ 2001». (<http://www.catholicnews.com/data/briefs/cns/20030117.htm>)

Καλόν εἶναι κλείνοντας αὐτό τό σύντομο σημείωμα νά κάνουμε καί κάποιες ἐπιπλέον διαπιστώσεις.

1. Ἡ κοινή γνώμη φαίνεται νά εἶναι μέ τό μέρος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἐσφιγμένου, λόγω καί τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ σκέλους τῆς ὑποθέσεως.

2. Δέν εἶναι καλό γιά τό Ἁγιον Ὁρος νά λύσει ἕνα τέτοιο θέμα προστρέχοντας στήν ἰσχύ τῆς κρατικῆς ἐξουσίας καί τῆς κοσμικῆς δικαιοσύνης.

3. Ἐάν ἡ λύση δοθεῖ μέ τή δοθήθεια τῆς ἐξουσίας, δημιουργεῖται ἕνα ἐπικίνδυνο προηγούμενο, καί αὐτό δέν ἀφήνει κανέναν ἀπό τούς Ἁγιορείτες ἡγουμένους ἀδιάφορον.

Ἄς εὐχηθοῦμε νά φωτίσει ἡ Κυρία Θεοτόκος, ἡ ἔφορος τοῦ Ἁγιωνύμου Ὁρους, νά προκύψει γιά τόν Μοναχισμό καί τήν Ἐκκλησία ἡ μικρότερη δυνατή ζημία ἀπό αὐτή τή θλιβερή ἱστορία.

Σημ. «Π»

Στό θέμα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἐσφιγμένου ἀναφέρεται καί τό Δελτίο Τύπου τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους, τό ὁποῖο παραθέσαμε στίς σσ. 11-12.

Παπικό πυροτέχνημα

Σέ δηλώσεις του πού δημοσιεύθηκαν σέ ἑλληνικές ἐφημερίδες ὁ πάπας εἶπε μέ τήν εὐκαιρία τῆς «ἐβδομάδας προσευχῆς» ὅτι «εἶναι ἔτοιμος νά θέσει ὑπό συζήτησιν τίς προνομίες του, τό πρωτεῖο καί τό ἀλάθητο, ὥστε νά διευκολύνει τήν ἐπανένωση τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν» (ἐφημ. «Ἀπογευματινή» 23.1.2003).

Ἐμεῖς ἔχουμε νά ποῦμε τό ἀρχαῖον:
«Ἰδού ἡ Ρόδος, ἰδού καί τό πῆδημα»...

Μητροπολίτης Κοζάνης κ. Ἀμβρόσιος:
**«Καμμία ἐκκλησία δέν δύναται νά ἰσχυρισθεῖ
ὅτι εἶναι ἀρμόδια γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου»**

Ἡ ἀνωτέρω παράδοξος —γιά νά μήν ποῦμε αἰρετική— ἄποψη ἀνήκει δυστυχῶς στόν Μητροπολίτη Κοζάνης κ. Ἀμβρόσιο καί εὐρίσκειται στήν εἰσήγησή του ἐνώπιον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μέ τίτλο «Ποιμαντική ἀντιμετώπιση τοῦ φαινομένου τῆς προοδευτικῆς μετατροπῆς τῆς Χώρας ἡμῶν εἰς πολυπολιτισμικήν, πολυφυλετικήν καί πολυγλωσσικήν τοιαύτην». Ἡ εἰσήγηση αὐτή ἐπρόκειτο νά γίνει στίς 9 Ὀκτωβρίου 2002, τελικῶς ὅμως παρουσιάσθηκε τόν Ἰανουάριο 2003 κατά τήν ἑκακτη σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας γιά ἐκλογή Μητροπολιτῶν.

Παραθέτουμε τή δεύτερη ἀπό τίς προτάσεις τοῦ Σεβασμιωτάτου Κοζάνης γιά τήν ἀντιμετώπιση τοῦ ρατσισμοῦ, ὁ ὁποῖος κατά τόν Μητροπολίτη Κοζάνης χαρακτηρίζει τούς νεοέλληνας: «β) Νά ἐνθαρρύνουμε τούς μικτούς γάμους μεταξύ ὀρθοδόξων καί ἑτεροδόξων ἐπειδή αὐτή ἦταν ἡ ἀρχαία πράξη τῆς Ἐκκλησίας, ἀπό τήν ἐποχή τῆς Κ. Διαθήκης (1 Κορ. 7, 14). Μόνο κατώτεροι κληρικοί ἀπό τήν ἐποχή τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καί μετά ἐμποδίζονται νά τελέσουν μικτό γάμο.

Ἰδιαίτερα μάλιστα πρέπει νά ἐνθαρρυνθοῦν οἱ γάμοι ἰθαγενῶν ὀρθοδόξων μέ ὄχι λευκοὺς, ὥστε νά καταπολεμηθεῖ ἔμπρακτα ὁ ρατσισμός».

Δέν θά ἐπιχειρηματολογήσουμε στά σοβαρά γιά νά ἀποδείξουμε τό πεπλανημένο τῆς τοποθετήσεως αὐτῆς. Ἀπλῶς θά ἐκφράσουμε τή μεγάλη μας λύπη καί γιά τόν ἴδιο —κυρίως— ἀλλά καί γιά τό ὅτι οἱ ἀπαράδεκτες αὐτές, τόσο ἐκκλησιολογικά ὅσο καί ἐθνικά ἀπόψεις του, δέν ἀντιμετωπίσθηκαν μέ μεγαλύτερη αὐστηρότητα ἀπό τό σύνολο τῆς Ἱεραρχίας.

Περιττό νά ποῦμε, ὅτι οἱ δεδηλωμένοι ἀντιεκκλησιαστικοί ἀπό τόν χῶρο τῆς «προοδευτικῆς διανόησης» ἐξεθείασαν τόν Μητροπολίτη Κοζάνης γιά τίς προωθημένες θέσεις του, οἱ ὁποῖες ἀφῆσαν πίσω ἀκόμη καί τόν «Ἰό» τῆς «Κυριακάτικης Ἐλευθεροτυπίας» καί τό «Παρατηρητήριο τῶν Συμφωνιῶν τοῦ Ἐλσίνκι» τοῦ κ. Παναγιώτη Δημητρά.

3,5 ἑκατομμύρια μεταναστῶν στήν Ἑλλάδα τοῦ 2015 καί ἡ θέση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου

Στήν ἐπιστολή πού ἐστάλη ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τόν πρωθυπουργό κ. Σημίτη ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῆς προεδρίας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως ἀπό τήν Ἑλλάδα γιά τό πρῶτο ἑξάμηνο τοῦ 2003, ὑπάρχει καί ἡ ἑξῆς παράγραφος: «ε) Τέλος, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐπιθυμεῖ νά ἐπαναλάβῃ ἕνα ἀνθρωπιστικόν αἴτημα, τό ὁποῖον ἔχει τεθῆ ὑπό τοῦ Προκαθημένου Αὐτῆς καί εἰς ἄλλας περιπτώσεις. Τό αἴτημα σχετίζεται πρὸς τό θέμα τῆς ἐπανενώσεως τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἐκ τρίτων Χωρῶν μεταναστῶν, οἱ ὁποῖοι διαμένουν νομίμως εἰς τήν Εὐρωπαϊκὴν Ἐνωσιν. Διὰ τήν Ἐκκλησίαν, ἡ οἰκογένεια ἔχει κεντρικὴν σημασίαν, διότι εἶναι τό λίκνον τῆς ζωῆς. Ὁ πυρρὴν τοῦ αἰτήματος εἶναι νά περιορισθῇ εἰς τό μικρότερον ἀποδεκτὸν διάστημα ὁ χρόνος ἀναμονῆς τῶν ἀνηλίκων ἕως ὅτου ἐπιτραπῇ εἰς αὐτούς ἡ ἐπανεένωσις μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των».

Ἡ ἐπιστολή ὑπογράφεται ἀπὸ τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο καί, ὅπως δηλώνεται καί στό κείμενο, ἡ θέση αὐτῆ ἔχει ὑποστηριχθεῖ ἀπὸ τόν κ. Χριστόδουλο καί σέ ἄλλες περιπτώσεις, ὅπως π.χ. στήν ἡμερίδα γιά τούς μετανάστες πού ὀργάνωσε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καί ἡ Διομολογιακὴ Ἐπιτροπὴ γιά τούς μετανάστες στήν Εὐρώπη.

Ὅπως εἶπε στήν προαναφερθεῖσα ἡμερίδα ὁ ὑπουργός Ἐσωτερικῶν κ. Σκανδαλίδης, σύμφωνα μέ ὑπολογισμούς ἐπισήμων ὀργανισμῶν, τό 2015 θά ζοῦν στήν Ἑλλάδα 3,5 ἑκατομμύρια μεταναστῶν (σημ. «Π»: δέν μιλοῦμε πλέον γιά λαθραίους, ἀφοῦ ὅλοι θά ἔχουν γίνει μέχρι τότε «νόμιμοι»). Αὐτό γιά τόν κ. Σκανδαλίδη εἶναι θετικό, διότι τό ὄραμα τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ. εἶναι πολυπολιτισμικό. Ὁ κ. Σκανδαλίδης ἐπῆνεσε τόν Ἀρχιεπίσκοπο λέγοντας: «Ἡ ἀξία τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, ἡ ἰσότητα τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἀρχές ἀπὸ τίς ὁποῖες διαπνέεται ἡ Ἐκκλησία καί τήν ὀδηγοῦν στήν ὄχθη τῶν προοδευτικῶν ἰδεῶν. Ἰδού πεδῖον δόξης λαμπρόν» (Ἐφημ. «Ἐλευθεροτυπία», 2.11.2002)

Τό ἐρώτημα εἶναι, ἐάν γίνει δεκτό τό αἴτημα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου γιά ἐπανεένωση τῶν οἰκογενειῶν τῶν μεταναστῶν, σέ ποιόν ἀριθμό θά ἐκτιναχθεῖ τό νούμερο (3,5 ἑκατομμύρια) πού ἀνέφερε ὁ κ. Σκανδαλίδης, δεδομένου ὅτι πολλοί ἐκ τῶν μεταναστῶν

έχουν πολυμελείς οικογένειες.

Στήν προαναφερθείσα ήμερίδα ό Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος ζήτησε επίσης «τήν έξασφάλιση ενός αποτελεσματικοῦ νομικοῦ καί θεσμικοῦ πλαισίου γιά τήν προστασία τῶν θεμελιωδῶν δικαιωμάτων τῶν ξένων ὡς ἀπάντηση στίς κάθε μορφῆς ρατσιστικές καί ξενόφοβες ἀντιδράσεις ἐναντίον τῶν ἀλλοδαπῶν».

Πόσο ἄδικα κατηγοροῦν τόν Ἀρχιεπίσκοπο οἱ διάφοροι Δημητράδες, Μπαλάσκηδες καί «Ἰοί» τῆς «Ἐλευθεροτυπίας».

Προτεστάντισσα κηδεύθηκε μέ παρέμβαση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου

Στίς 22.1.2003 ἀπεβίωσε στή Βέροια γυναίκα, ἡ ὁποία ἀνήκε στήν λεγομένη Εὐαγγελική Ἐκκλησία. Ὁ σύζυγός της —γνωστός γιατρός τῆς Βέροιας, ὅπως ἐγράφη— καί οἱ συγγενεῖς της ἐπέμεναν νά κηρευθεῖ σέ Ὁρθόδοξο ναό, πράγμα πού ἀπαγορεύεται ἀπό τούς ἱερούς κανόνες. Οἱ ἀρμόδιοι ἱερεῖς τῆς Βέροιας ἠρνήθησαν. Ὁ Μητροπολίτης ἀπουσίαζε. Τά Μ.Μ.Ε. ἐδημιούργησαν θέμα, ὅπως συμβαίνει συνήθως σέ παρόμοιες περιπτώσεις. Τελικῶς ἐγινε ἡ κηδεία σέ Ὁρθόδοξο ναό καί σύμφωνα μέ τό Ὁρθόδοξο τυπικό μετά ἀπό παρέμβαση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ὁ σύζυγος τῆς θανούσης ἐδήλωσε: «Εὐτυχῶς πού ἔχουμε ἕναν Ἀρχιεπίσκοπο πού εἶναι δυνατός καί βλέπει μπροστά. Τιμᾷ τήν Ὁρθοδοξία ὁ Ἀρχιεπίσκοπος μέ τήν ἀνωτερότητά του καί μέ τό σύγχρονο εὐρύ πνεῦμα του». (Ἐφημ. «Ἀπογευματινή», 23.1.2003)

Ἡ ἀνθελληνική προπαγάνδα τῶν Τιράνων συνεχίζεται

Ὁ Σεβασμιώτος Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί Κονίτισης κ. Ἀνδρέας σέ δηλώσεις του στίς 27/1/2003 τονίζει:

«Ἐχουμε κατ' ἐπανάληψη ἐπισημάνει τήν ἀρνητική πορεία τοῦ ἐθνικοῦ θέματος τῆς Βορείου Ἡπείρου, ἀτυχῶς ὁμως «εἰς ὅτα μή ἀκουόντων».

Πολλά εἶναι τά περιστατικά, πού ἐπιδεικνύουν τήν τραγική αὐτήν πραγματικότητα. Ἀπό αὐτά ξεχωρίζουμε δύο:

α) Ὁ βουλευτής Ἰωαννίνων κ. Κωνσταντῖνος Τασούλας μέ ἐρώτησή του στόν Ὑπουργό Ἐξωτερικῶν ἀποκάλυψε ὅτι στό βιβλίο τῆς Ἀλβανικῆς Ἱστορίας γίνεται σαφῶς

προπαγάνδα ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος, περιέχονται πολλές ἀναφορές στά δήθεν «ἀλύτρωτα» ἐδάφη τῆς Τσαμουριάς καί ἐμφανίζονται ἠπειρωτικές πόλεις ὡς κέντρα τοῦ ἀλβανικοῦ πολιτισμοῦ. Στήν ἀπάντησή του ὁ ὕπουργός κ. Γεώργιος Παπανδρέου παραδέχθηκε ὅτι γνωρίζει τό ἀνιστόρητο ἀλβανικό βιβλίο τῆς Ἱστορίας, πού διδάσκεται ἀκόμη καί στά «μειονοτικά σχολεῖα» τῆς Ἀλβανίας, καί ὅτι καταβάλλεται προσπάθεια νά ἀπαλειφθοῦν οἱ συναφεῖς ἀναφορές ἀπό τό ἐν λόγῳ βιβλίο, «τή στιγμή μάλιστα πού ἡ Ἀλβανία καί τό σύνολο τῶν χωρῶν τῆς περιοχῆς ἔχουν θέσει ὡς προτεραιότητα τῆς πολιτικῆς τους τήν ἐνσωμάτωσή τους στήν Εὐρωπαϊκή Ἐνωση».

Ἐκφράζουμε, βέβαια, τή χαρά μας, γιατί ὁ κ. Παπανδρέου γνωρίζει τό πρόβλημα. Παράλληλα, ὁμως ἐκφράζουμε καί τήν ἀγωνία μας γιά τό ὅτι δέν ὑπάρχει δυναμική ἀντίδραση ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος γιά τό ἀπαράδεκτο φαινόμενο. Καλοῦμε, λοιπόν, τόν κ. Ὑπουργό νά κινηθεῖ δραστήρια καί τόν διαβεβαιώνουμε ὅτι ἡ προσπάθειά του θά ἔχει τήν ἀμέριστη συμπαράσταση καί συναίνεση ὅλων τῶν Ἑλλήνων, πού ἐναγώνια παρακολουθοῦν τό συνεχιζόμενο δράμα τῆς Βορείου Ἡπείρου.

β) Πρόσφατα ἡ Ἀλβανική Κυβέρνηση ἀπῆλειψε αὐθαίρετα ἀπό τά βασικά δημοτολόγια τῶν ληξιαρχείων τήν ἑλληνική ἐθνική καταγωγή τῶν Βορειοηπειρωτῶν. Αὐτό κατήγγειλαν μέ ἐρώτησή τους στόν Ὑπουργό Ἐξωτερικῶν οἱ βουλευτές κ.κ. Καλογιάννης, Ἀγγελῆς, Μπέζας, Κατσιγιάννης καί κα Σοφία Καλαντζάκου.

Εἶναι φανερό ὅτι οἱ Ἀλβανοί μέ μεθοδικότητα ἐπιχειροῦν νά πετύχουν τόν ἀφελληνισμό τῶν Βορειοηπειρωτῶν καί νά τούς παρουσιάσουν πλέον ὡς... Ἀλβανούς. Σέ σχετική διαμαρτυρία προέβη ἤδη καί ἡ Πανηπειρωτική Ὀμοσπονδία Ἀμερικῆς, Καναδᾶ καί Αὐστραλίας, καθώς καί ἡ «Ὀμόνοια».

Ἐμεῖς ὑψώνουμε, γιά μιᾶ ἀκόμη φορά, φωνή διαμαρτυρίας γιά τά τεκταινόμενα. Καί καλοῦμε τήν Κυβέρνηση καί ὅλον τόν πολιτικό κόσμο νά κινηθεῖ ἐγκαίρως καί ἀποφασιστικῶς γιά νά ἀποτραπεῖ τό ἐγκλημα αὐτό. Τά γεγονότα τρέχουν. Ἄς μήν ἀδιαφοροῦμε πλέον. Προέχει, καί μάλιστα πολύ, ἡ σωτηρία τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ Ἑλληνισμοῦ. «Ἐσχάτη ὥρα ἐστί».

Σχόλιο «Π»

Πώς νά διαμαρτυρηθεί όμως ή ελληνική κυβέρνηση για τήν εξάλειψη τής ἐθνικότητας από τά μητρῶα τῶν Βορειοηπειρωτῶν, τή στιγμή πού καί ή ἴδια αὐτό ἔκανε στίς ἀστυνομικές μας ταυτότητες; Ἐάν δέν ἦταν ή ὁδηγία τής Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, πού γιά τούς δικούς της λόγους ζητοῦσε τήν ἐπαναφορά τής ἐνδείξεως «ὑπηκοότητα» στίς ἀστυνομικές ταυτότητες, θά ἦταν καί αὐτή κατηγορημένη μαζί μέ τό θρήσκευμα, σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τής «Ἀρχῆς» τοῦ κ. Δαφέρμου.

Μπράδο στή Βουλγαρία

«Κυρίαρχη» θρησκεία τής Βουλγαρίας ἔγινε ή χριστιανική Ὁρθόδοξος, πού συγκεντρώνει ποσοστό 85% τοῦ βουλγαρικοῦ πληθυσμοῦ, μέ νόμο πού ἐγκρίθηκε στό κοινοβούλιο στή Σόφια. Στό νέο νόμο, ή χριστιανική Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία χαρακτηρίζεται «νομικό πρόσωπο» πού δέν χρεώνει καμίας δικαστικῆς ἀποφάσεως ὥστε νά λειτουργεῖ ἀνεμπόδιστα στή βουλγαρική ἐπικράτεια, ἀναφέρεται δέ ὅτι ή Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι «παραδοσιακή» στή Βουλγαρία.

Ἀντιθέτως, ἄλλες θρησκείες ὅπως τό Ἰσλάμ (12% τοῦ βουλγαρικοῦ πληθυσμοῦ), ή θρησκεία τής τουρκικῆς μειονότητας στή Βουλγαρία ή ή θρησκεία μίας μειονότητας τῶν Τσιγγάνων τής Βουλγαρίας, πρέπει πρῶτα νά ἀναγνωρισθοῦν μέ ἀπόφαση βουλγαρικοῦ δικαστηρίου καί στή συνέχεια ή συνολική λειτουργία τους θά νομιμοποιηθεῖ. Ὁ εἰσηγητής τοῦ νόμου αὐτοῦ, βουλευτής Μπόρισλαβ Τσέκοφ, δήλωσε ὅτι ὁ νομοθέτης θέλησε νά ἀποκλείσει τή λειτουργία Σεκτῶν-Αἰρέσεων στή Βουλγαρία, «τόσο γιά λόγους ἐθνικῆς ἀσφαλείας, ὅσο καί δημοσίας υγείας».

Μέ τόν ἴδιο νόμο ἀποδίδονται στίς Ἐκκλησίες περιουσίες τους, οἱ ὁποῖες δημεύθηκαν κατά τήν ἐποχή τής κομμουνιστικῆς διακυβέρνησεως τής Βουλγαρίας. Ἀπό τήν ψήφιση τοῦ νόμου σημειώνεται ὅτι ἀπῆχαν οἱ βουλευτές τής τουρκικῆς μειονότητας, ἀλλά καί ή «Ἐνωση Δημοκρατικῶν Δυνάμεων» πού ἀποτελοῦν τήν ἀντιπολίτευση.

Ἐπενθυμίζεται ὅτι ὁ νῦν πρωθυπουργός τής Βουλγαρίας ὀρκίσθηκε ἐνώπιον τοῦ Προκαθημένου τής βουλγαρικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, Πατριάρχου κ. Μαξίμου, ἀποσα-

φηνίζοντας τίς ἕως τότε δυσδιάκριτες σχέσεις Κράτους-Ἐκκλησίας στή Βουλγαρία.

Ἡ ζωή τής ἀγελάδος πολυτιμότερη ἀπό τοῦ ἀνθρώπου

Ἡ νεοεποχίτικη προπαγάνδα κατηγορεῖ τόν Χριστιανισμό ὡς θρησκεία μίσους καί φανατισμοῦ, ἐνώ παρουσιάζει τίς ἀνατολικές θρησκείες ὡς ἀνεκτικές καί φιλειρηνικές.

Οὐδέν ψευδέστερον αὐτοῦ. Ἡ εἶδηση πού μᾶς ἔρχεται ἀπό τήν Ἰνδία τό ἐπιβεβαιώνει. Τόν Ἰανουάριο φανατικοί ἰνδουιστές λυντσάρισαν πέντε πολίτες τής κατωτέρας κοινωνικῆς τάξεως (σημ. «Π»: ὡς γνωστόν στήν Ἰνδία ή κοινωνία εἶναι ἀκόμη δομημένη μέ βάση τίς κάστες ή τάξεις. Μάλιστα αὐτό ἀποτελεῖ δόγμα τοῦ ἰνδουισμού), διότι τούς συνέλαβαν νά γδέρνουν μία ἀγελάδα γιά νά πωλήσουν τό δέρμα της. Ἡ ἀγελάδα θεωρεῖται ἱερό ζῷο ἀπό τούς ἰνδουιστές καί δέν τήν πειράζουν οὔτε καί ὅταν εἶναι νεκρή. Ὅπως ἀναφέρει ή ἀγγλόφωνη ἐφημερίδα «Indian Express» στό λυντσάρισμα ἦσαν παρόντες καί ἀστυνομικοί καί ἐκπρόσωποι τής τοπικῆς κυβερνήσεως, οἱ ὁποῖοι δέν ἀντέδρασαν.

Ὁ Ραούφ Ντενκτάς ἀναπληρώνει τά ἐλλείμματα μας

Διαβάζουμε (ἐφημ. «Ἐλευθεροτυπία» 22.1.2003) ὅτι ὁ Ραούφ Ντενκτάς ἐχαρκτήρισε τό σχέδιο Ἀνάν γιά λύση τοῦ Κυπριακοῦ ὡς «ἐγκλημα κατά τής ἀνθρωπότητας». Ἄς εἶναι καλά ὁ ἄνθρωπος, γιὰτί, ὅπως φαίνεται, ὁ καλός Θεός χρησιμοποιεῖ καί τή δική του ἀδιαλλαξία γιά νά ἀποφευχθεῖ ή καταστροφή τής Κύπρου.

Ὁ κ. Πάουελ συνελήφθη ἀντιγράφων

Ὅπως μετεδόθη, χωρίς ὅμως νά λάβει εὐρεία δημοσιότητα, τά ὑποτιθέμενα στοιχεῖα πού παρουσίασε ὁ Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῶν Η.Π.Α., γιά νά πείσει τό Συμβούλιο Ἀσφαλείας τοῦ Ο.Η.Ε. ὅτι τό Ἰράκ κατέχει ὅπλα μαζικῆς καταστροφῆς, κατά τή συζήτηση πού ἔγινε ἐκεῖ τόν Φεβρουάριο, τά «ξεσηκώσε» ἀπό μεταπτυχιακή ἐργασία φοιτητοῦ τοῦ ἀγγλικοῦ Πανεπιστημίου Καίημπριτζ πού εἶχε ὡς θέμα τόν πρό δεκαετίας «πόλεμος τοῦ Κόλπου»!

**Αίτημα του Παναγιώτη Δημητρά στον
έκδότη Μ. Μπαρμπουνάκη να αποσύρει «Τά
Πρωτόκολλα των σοφών της Σιών»**

Ἔτσι ἀντιλαμβάνονται τὴν δημοκρατία οἱ «προοδευτικοί» τύπου Δημητρά. Μὲ ἐπιστολή του πού ὑπογράφει ὡς ὑπεύθυνος τοῦ «Παρατηρητηρίου τῶν συμφωνιῶν τοῦ Ἑλσίνκι» (τὸ ὁποῖο δὲν ἔχει τὴν ἐπίσημη ὑπόσταση πού δηλώνει ὁ τίτλος του) ζητεῖ ἀπὸ τὸν Θεσσαλονικὸ ἐκδότη καὶ διβλιοπώλη κ. Μ. Μπαρμπουνάκη νὰ ἀποσύρει τὸ διβλίο «Τά Πρωτόκολλα τῶν σοφῶν τῆς Σιών», ἐπειδὴ τάχα δὲν εἶναι γνήσιο. Ἔλαβε δέξαια «πληρωμένη» ἀπάντηση ἀπὸ τὸν κ. Μπαρμπουνάκη.

**Ἡ παγκοσμιοποίηση ἔχει μετασχηματισθεῖ
σὲ καταστολή μὲ στόχο τὴν οικονομικὴ κυ-
ριαρχία**

Ὁ καθηγητὴς τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας
στό Πάντειο Πανεπιστήμιο καὶ στό Πανεπι-
στήμιο τοῦ Παρισιῦ καὶ συγγραφεὺς ἑνός

ἀξιόλογου διβλίου γιὰ τὴν «Χίμαιρα τῆς Παγκοσμιοποίησης», κ. Κώστας Βεργόπουλος σὲ συνέντευξή του σὲ ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα («Τύπος τῆς Κυριακῆς» 22.12.2002) ἀπομυθοποιεῖ τὴν παγκοσμιοποίηση γράφοντας: «Ἔτσι, ὅ,τι ἢ Ἀμερικὴ δὲν μπόρεσε νὰ ἐπιτύχει μὲ τὸ θεώρημα τῆς παγκοσμιοποίησης, τὸ ἐπιτυγχάνει σήμερα μὲ τὴν πολεμικὴ σταυροφορία κατὰ τῆς τρομοκρατίας». Ἡ παγκοσμιοποίηση, τονίζει ὁ καθηγητὴς κ. Βεργόπουλος, ἔχει μετασχηματισθεῖ σὲ καταστολή μὲ στόχο τὴν οικονομικὴ κυριαρχία.

**Ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» υἰοθετεῖ τὸ μο-
νοτονικό;**

Κακὴ ἀρχὴ ἔκανε ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ἐκδίδοντας τὸ μικρὸ διβλίο «Νεοπαγανισμός» σὲ μονοτονικό σύστημα γραφῆς. Ἄς ἐλπίσουμε ἡ ἀστοχία νὰ γίνῃ ἐγκαίρως ἀντιληπτὴ καὶ νὰ διορθωθεῖ.

ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Διμηνιαία ἔκδοση τοῦ Πανελληνίου Συνδέσμου

γιὰ τὴν Ἑλληνορθόδοξη Παράδοση «Παρακαταθήκη»

Ἐκδότης - ὑπεύθυνος κατὰ τὸν νόμο: Ἡρακλῆς Λαμπρόπουλος

Σύμβουλος Ἐκδόσεως: Μοναχὸς Ἀρσένιος Βλιαγκόφτης

Ἐπεύθυνος τυπογραφείου: ΤυρOffset Β. Κουκουλῆς καὶ Σία Ο.Ε.

Τηλ.: 2310/68.90.70 Ἐκτύπωση — Βιβλιοδεσία

Συνδρομὲς προαιρετικὲς

Ἐπιστολὲς - Συνδρομὲς: Περιοδικόν ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Τ.Θ. 18407 – 540 03 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Τὰ ἐνυπόγραφα ἄρθρα ἐκφράζουν τὶς ἀπόψεις τῶν συγγραφέων τους καὶ ἀκολουθοῦν τὴν ὀρθογραφία τους.

© ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευση, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι θὰ ἀναφέρεται ρητῶς ἡ πηγὴ προελεύσεως.